

Haninge
kommun

MÅL OCH BUDGET 2017–2018

Kommunfullmäktige, fastställd 160620

Vision

Kommunens styrmodell

Mål och indikatorer

Ekonomiska ramar

Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	4
1.1 VISION.....	4
1.2 VÅR VÄRDEGRUND.....	4
1.3 VÅR POLITIK	4
2. KOMMUNENS STYRMODELL	7
2.1 DEFINITION AV BEGREPP I STYRMODELLEN	7
2.2 SAMBAND MELLAN STYRDOKUMENT OCH STYRMODELLEN.....	8
2.3 ANSVARSFÖRDELNING MELLAN POLITIK OCH FÖRVALTNING	9
3. MÅL FÖR 2017-2018.....	10
3.1 MÅLSTRUKTUR OCH UPPFÖLJNING	10
3.2 MÅLOMRÅDE VÄLMÅENDE KOMMUNINVÅNARE.....	12
3.3 MÅLOMRÅDE UTVECKLING.....	14
3.4 MÅLOMRÅDE EN ATTRAKTIV NÄRMILJÖ	16
3.5 MÅLOMRÅDE EFFEKTIVITET, KVALITET OCH SERVICE.....	17
4. EKONOMISKA DRIFTSRAMAR OCH MÅL PER NÄMND OCH BOLAG 2017-2018	20
4.1 KOMMUNSTYRELSEN.....	21
4.2 GRUND- OCH FÖRSKOLENÄMNDEN	25
4.3 GYMNASIE- OCH VUXENUTBILDNINGSNÄMNDEN	27
4.4 KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN.....	28
4.5 SOCIALNÄMNDEN	29
4.6 STADSBYGGNADSNÄMNDEN.....	30
4.7 ÄLDRENÄMNDEN.....	31
4.8 KOMMUNALA BOLAG: TORNERGET AB OCH HANINGE BOSTÄDER AB	32
5. INVESTERINGSBUDGET FÖR 2017 OCH PLAN FÖR 2018-2019	34
5.1 KOMMUNSTYRELSEN.....	36
5.2 GRUND- OCH FÖRSKOLENÄMNDEN	37
5.3 GYMNASIE- OCH VUXENUTBILDNINGSNÄMNDEN	39
5.4 KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN.....	39
5.5 SOCIALNÄMNDEN	40
5.6 STADSBYGGNADSNÄMNDEN.....	40
5.7 ÄLDRENÄMNDEN.....	41
5.8 KOMMUNALA BOLAG: TORNERGET AB.....	41
6. EKONOMISK PLAN 2017-2019	43
6.1 RESULTATPROGNOS	44
6.2 BALANSPROGNOS	44
6.3 FINANSIERINGSANALYS.....	45
7 REGLER FÖR EKONOMI- OCH VERKSAMHETSSTYRNING	46
7.1 INTERN KONTROLL	46
7.2 KONKURRENSUTSÄTTNING GENOM UPPHANDLING ELLER KUNDVAL.....	46
7.3 INTERNA RESULTATENHETER	49
7.5 DELEGATIONSORDNING OCH ATTESTREGLEMENTE	52
7.6 DRIFT- OCH INVESTERINGSBUDGET	52
7.7 FÖRVALTNINGSLEDNINGENS RAPPORTERINGSSKYLDIGHET	54
7.8 UPPFÖLJNING OCH ÅTERRAPPORTERING.....	54
BILAGA 1 FÖRTECKNING AV INDIKATORER FÖR FULLMÄKTIGES MÅL	56
BILAGA 2 FÖRKORTNINGAR.....	76

1. Inledning

1.1 Vision

Haninge ska vara en attraktiv och inkluderande kommun som drivs av viljan att alltid bli bättre. Här ska personer med olika bakgrund och ambitioner ges möjlighet att utvecklas och förverkliga sina drömmar.

I Haninge ska företag växa och människor finna bostad, arbete och livskvalitet. Vi ska bygga ett långsiktigt hållbart samhälle och värna miljön för att ge trygghet till kommande generationer. Barn och unga i Haninge ska ha framtidstro och förberedas för framgångsrika liv.

Vi ska vara en kommun där varje individ känner trygghet genom livets alla skeden. Omsorgen ska vara både nära och närvarande genom att medborgarna är delaktiga. I Haninge ska vi bygga ett samhälle där vi ser, stödjer och tar hand om våra medmänniskor efter var och ens behov.

1.2 Vår värdegrund

All verksamhet som bedrivs i Haninge kommun vilar på en tydlig värdegrund. Värdegrunden säkerställs genom att varje medarbetare vet vad Haninge kommun står för. Haninge kommuns värdegrund är att:

- Verksamheten präglas av långsiktigt hållbar utveckling med fokus på människa och samhälle.
- Ständigt arbeta för medborgarna samt förbättra och utveckla verksamheten utifrån uppdraget med ansvar för helheten.
- Bemöta våra medborgare med professionalitet och respekt.
- Värna om kommunens resurser genom god ekonomisk hushållning där medarbetaren utgör vår viktigaste tillgång.

1.3 Vår politik

Jobben är grunden för Haninges utveckling och välbefinnande. Valfärden bygger på människors arbete, arbetslöshet är således slöseri med både människors och samhällets resurser. Ingen som kan arbeta ska behöva leva på bidrag. Kommunen ska arbeta för att fler ska komma i egen försörjning och för att stävja barnfattigdomens effekter. För att uppnå jämlikhet, jämställdhet och säkra välfärdens finansiering är skapandet av fler arbetstillfällen nödvändigt. Haninge ska erbjuda goda förutsättningar för både små och stora företag som idag verkar i kommunen eller som i framtiden vill etablera sig här. Kommunens näringslivspolitik ska fokusera på att få fler jobb och företag till Haninge.

Utbildning är nyckeln till goda framtidsutsikter och att stärka skolan är en av våra viktigaste uppgifter. Genom kunskap och färdigheter ges varje individ frihet att forma sitt eget liv och att nå sin fulla potential. Skolan i Haninge ska vara likvärdig och kompensera för barn och ungas olika förutsättningar. Haninges gymnasieutbildningar ska locka elever från hela landet och

förbereda unga för både arbete och vidare studier. Med en väl utbyggd vuxenutbildning och genom stöd till studieförbund samt folkhögskolor ger vi även förutsättningar för det livslånga lärandet.

Kultur berikar oss Haningebor och vi berikar kulturen. Ett gott utbud av kultur- och fritidsaktiviteter är angeläget, särskilt för våra barn och unga. Kommunen ska jobba för att i högre grad ta tillvara och främja det stora engagemang som finns i Haninges civilsamhälle. På så vis kan vi tillsammans utveckla och tillgängliggöra möjligheterna till en meningsfull och aktiv fritid för fler Haningebor.

Haninge är en expansiv inflyttningskommun där allt fler människor vill och väljer att bosätta sig. Bostaden är en grundläggande del av välfärden och en social rättighet. Boendemiljön påverkar starkt våra möjligheter att leva ett gott, rikt och tryggt liv. Haninge bygger stad och vi har goda förutsättningar att både växa och utvecklas till en än mer attraktiv kommun att leva i. Att prioritera bostadsbyggande är en nödvändighet då den allvarliga bostadsbristen i såväl kommunen som regionen idag drabbar invånare av alla åldrar. Kommunen ska arbeta för en blandning av upplåtelseformer i alla kommundelar, för varierat byggande och för bättre utomhusmiljöer för våra barn.

Vi ska verka för en fortsatt kraftig nybyggnation av bostäder och arbetsplatser samt en utveckling av handel, service och kultur. Samtidigt ser vi värdet med att vara varsamma med vår kommuns skönhet och rika natur- och kulturmiljöer. Med god planering finns inget motsatsförhållande mellan höga ambitioner i bostadsbyggandet och varsamhet med Haninges unika värden.

Att bygga fler bostäder och samtidigt skapa ett klimatmässigt hållbart trafiksystem är en av våra största utmaningar. Att bygga tätt är miljövänligt, skapar kortare resebehov och ger goda förutsättningar för energihushållning. Haninge ska ha ett ambitiöst hållbarhetsarbete och vara en föregångare när det gäller att minska resursanvändningen och öka energisparandet. Om vi ska bli ihågkomna av framtida generationer som de som tog ansvar för miljön och vände utvecklingen krävs ett kraftfullt agerande. Utöver miljö- och klimatanpassningsfrågor är skapandet av giftfria miljöer för barn samt pådrivandet för utbyggd kollektivtrafik prioriterat. Haninge består till 80 procent av vatten och det strategiska arbetet med vattenkvalitetsfrågorna är därför fortsatt centrala.

Haninge är en växande kommun som står öppen mot sin omvärld. Vår kommun präglas av mångfald vilket är en styrka. Vi ska fortsätta att växa och välkomna inflyttning från övriga Sverige samt resten av världen. Vi slår vakt om vår öppenhet och att vara ett samhälle som välkomnar människor med olika bakgrund. För att friheten inte ska bli ett privilegium för vissa utan en rättighet för alla behövs stöd till de demokratiska krafterna i vår kommun. De frihetliga värdena måste försvaras och varje tendens till rasism, ojämställdhet, inskränkthet och intolerans bekämpas. Vi ska också i framtiden ta vår del av ansvaret när det gäller Sveriges flyktningmottagande. Vår kommun ska ligga i framkant i arbetet med nyanländas etablering. I samarbete med civilsamhället och näringslivet ska kommunen arbeta för att utveckla Haningemodellen för etablering.

Utbildning, omsorg, annan offentlig service och social grundtrygghet som är nödvändig för ett gott samhälle kostar pengar och bekostas främst genom kommunalskatten. För att kunna utveckla och stärka Haningebornas välfärd samtidigt som vi ska möta de stora investeringsbehov

som ligger framför oss krävs god ekonomisk hushållning där vi värnar kommunens ekonomiska överskott. Vår bedömning är att en skattesänkning inte är möjlig under 2017 eller de kommande åren framöver.

Med satsningar på barn och unga, ökat bostadsbyggande, fler i jobb och stärkt välfärd vill vi tillsammans utveckla Haninge kommun.

Meeri Wasberg (S)
Kommunstyrelsens ordförande

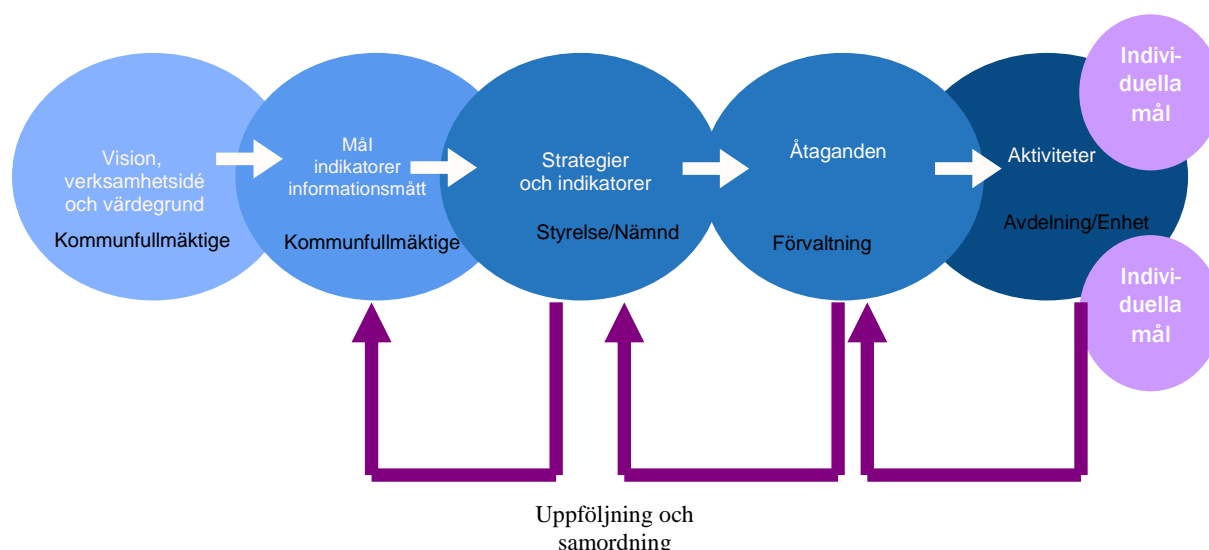
Annica Hjerling (MP)
Kommunalråd för hållbarhetsfrågor

Petri Salonen (C)
Kommunalråd för sociala frågor

2. Kommunens styrmodell

Styrmodellen ska bidra till fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning genom att strukturen för styrning blir begriplig och distinkt. En bestämd arbetsprocess innebär att resurser kan användas effektivt. En känd struktur och process med användbara verktyg för styrning och uppföljning förenklar förvaltningarnas administration och förbättrar nämndernas möjligheter att ha överblick över resultat och kvalitet.

Styrmodell

2.1 Definition av begrepp i styrmodellen

Fullmäktiges mål, målområden, resultatindikatorer och informationsmätt

Målen i styrmodellen är de övergripande målen som omfattar hela kommunen och som fastställs av kommunfullmäktige. Målen ska peka ut en riktning och anknyta till visionen. Målen anpassas utifrån de ekonomiska ramarna och avser ett eller flera år. Viss uppdatering av målen sker årligen i samband med att fullmäktige beslutar om mål och budget.

Fullmäktige beslutar om resultatindikatorer med målvärden 2018 för de övergripande målen.

Till varje mål finns ett eller flera informationsmätt som kommunen följer. Informationsmätten har inte målvärde, men följs upp årligen och kan lyftas upp till resultatindikatorer vid behov.

Nämndernas strategier och indikatorer

Strategierna är ett långsiktigt övergripande tillvägagångssätt eller färdriktning för att nå målen. En strategi beskriver mönster av beslut och handlingar för att nå framtida framgång. Utifrån kunskap om nuläget och vilka insatser som ger mest effekt fattas beslut om de vägval som prioriteras för att nå målet.

Utifrån fullmäktiges mål utformar nämnderna strategier. Flera av fullmäktiges mål kan omfattas av samma strategi. Nämnder bör inte utforma egna direktiv eller nämndspecifika mål då det finns en risk att det blir för många olika styrsignaler till förvaltningen. Det finns också kommunövergripande strategier som nämnden har att förhålla sig till vid utformningen av sina strategier. Detta gäller till exempel det personalpolitiska programmet och klimatstrategin.

Om nämndens verksamheter kan påverka fullmäktiges resultatindikator ska nämnden följa upp och använda indikatorn för styrning. Nämnden kan fastställa egna indikatorer och målvärden (2018) kopplade till sina strategier där det är möjligt.

En kommun

Kommunens arbete är uppdelat på flera ansvarsnämnder och förvaltningar, men utgör ändå en kommun. För att uppnå bästa effektivitet och nytta med kommunens arbete krävs ett kommungemensamt agerande och koncernövergripande synsätt. Kommunstyrelsen och dess förvaltning har därför ett särskilt ansvar att samordna nämndernas och förvaltningarnas arbete utifrån fullmäktiges mål. Synkroniseringsvinster ska eftersträvas.

Förvaltningarnas åtaganden och aktiviteter

Ett åtagande kan beskrivas som en förpliktelse eller ett förhållningssätt. Åtaganden görs ofta på ett års sikt.

Utifrån nämndens strategier formulerar förvaltningen sina åtaganden. Varje åtagande ska kunna hänföras till fullmäktiges mål och nämndens strategi. Alla åtaganden ska rymmas inom nämndens ekonomiska ramar.

Inom förvaltningen bryts åtaganden ned till aktiviteter, d.v.s. vad ska vi på vår förvaltning/avdelning/enhet utföra för att åtagandena ska fullföljas? Ett åtagande kan bestå av en eller flera aktiviteter. Aktiviteten anger konkret vad som ska göras för att förvaltningen ska klara sitt åtagande. En aktivitet kan vara ett projekt, en utredning eller löpande arbete. Aktiviteterna är oftast ettåriga.

Om uppföljning och styrning i en förvaltning behöver förstärkas bör förvaltningen skapa indikatorer (nyckeltal) för att följa upp åtaganden eller aktiviteter.

Individuella mål

Alla medarbetare ska ha individuella mål som är kopplade till avdelningens eller enhetens aktiviteter. Dessa är i sin tur kopplade till förvaltningens åtaganden och nämndens strategier som i nästa led är kopplade till fullmäktiges mål. De individuella målen följs upp i resultat- och målsamtal mellan medarbetare och chef.

2.2 Samband mellan styrdokument och styrmodellen

I kommunen finns styrdokument på olika nivåer och med olika målgrupper, innehåll och detaljeringsgrad. Styrdokument är ett verktyg för att omsätta värdegrunden inom olika verksamhetsområden, få ökad enhetlighet och att alla jobbar för samma mål.

Det finns styrdokument som tas fram gemensamt med andra aktörer (kommuner, landsting etc.). I sådana fall kan Haninge kommun inte kräva att den egna styrmodellen ska följas i fråga om

benämning, mallar, uppföljning eller annat. Det kan även finnas krav i speciallagstiftning eller branschstandards som måste beaktas.

Oavsett om det handlar om flerpartsöverenskommelser, nationellt regelverk eller branschstandards, så bör de integreras på lämpligt sätt i själva processen – planering, genomförande, uppföljning/utvärdering och återrapportering.

2.3 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning

Det politiska ansvaret

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ som fattar beslut om mål och fördelar ekonomiska ramar utifrån politiska prioriteringar. Den tilldelade ramen ska rymma nämndernas verksamhet under budgetåret.

Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ och svarar för samordning och tillsyn av nämnderna.

Nämnderna ska ta fram strategier och genomföra verksamheten enligt fullmäktiges mål, följa upp och återrapportera enligt direktiv. Kommunens styrdokument ska beaktas i nämndernas arbete och vid framtagande av strategier för att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Respektive nämnd ansvarar inför kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för att den av kommunfullmäktige beslutade budgeten inte överskrids.

Övriga politiskt tillsatta organ styrs av fastställt reglemente eller särskilda uppdragsdirektiv.

Förvaltningarnas ansvar

Kommundirektören är chef över och leder förvaltningschefernas arbete med de kammungemensamma frågorna. Förvaltningscheferna ingår i kommundirektörens ledningsgrupp. Kommundirektören är också förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen.

Det är förvaltningschefens uppdrag att leda förvaltningens arbete. Men förvaltningschefen har även ett ansvar för kommunen som helhet och ska medverka samt genomföra åtgärder som är nödvändiga för kommunens bästa.

Varje förvaltningschef utser en förvaltningsledning vars uppgift är att:

- Verkställa beslut
- Understödja det politiska styrsystemet, så att dess intentioner och värderingar får genomslag.
- Tydliggöra ansvar och befogenheter i organisationen.
- Se till att information och kommunikation fungerar både i och utanför förvaltningen.
- Initiera och uppmuntra till utvecklingsinsatser och i övrigt skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet.

Kommunens anställda verkar för målen genom att fatta verksamhetsbeslut inom ramen för resurser och kompetens. Respektive chef är ytterst ansvarig för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och politiska mål.

3. Mål för 2017-2018

3.1 Målstruktur och uppföljning

Fyra målområden med 12 mål

Kommunens målstruktur bygger på fyra övergripande målområden som ska bidra till att Haninge blir en bättre kommun att bo, leva och verka i. Till varje målområde finns mål som följs upp med resultatindikatorer. Sammanlagt finns 12 mål. I princip gäller målområden och mål för alla kommunens nämnder och bolag.

Resultatindikator med målvärde

Målen följs med en eller flera resultatindikatorer. Kommunen kan påverka och styra resultatet för dessa indikatorer. Varje resultatindikator har ett målvärde som ska uppnås senast 2018. Det finns inga målvärden 2017. Resultatindikatorer följs upp minst en gång årligen.

Grundprincipen är att alla resultatindikatorer gäller alla nämnder och bolag. Vissa nämnders verksamheter kan påverka en resultatindikator mer än andra.

Informationsmått utan målvärde

Till varje mål finns ett eller flera informationsmått som kommunen följer. Informationsmått har inte målvärde, men följs upp årligen och kan lyftas upp till resultatindikatorer vid behov.

Nämnder och kommunala bolag ska i sina strategidokument ange om det finns mål, resultatindikatorer och informationsmått som de inte anser är tillämpliga för deras verksamheter.

Uppföljning och bedömning av mål, resultatindikatorer och informationsmått

Kommunfullmäktiges mål ska följas upp i samband med delårsrapportering och årsredovisning. För varje resultatindikator (med nytt utfallsvärde) ska en prognos göras om målvärdet kommer att uppnås eller inte. Om målvärdet inte kommer att uppnås ska åtgärder föreslås. Uppföljning och analyser av resultatindikatorer görs av den eller de verksamheter som störst möjlighet och kunskap inom det aktuella området.

Prognoserna av resultatindikatorerna blir underlaget för att bedöma om fullmäktiges mål kommer att uppfyllas helt, delvis eller inte.

Informationsmått ska följas årligen. Uppföljning och analys av ett informationsmått görs av den verksamhet där måttet är relevant. Målområdena kommer inte att bedömas.

Övergripande styrdokument tillkommer

Förutom kommunfullmäktiges mål finns kommunövergripande styrdokument som är av betydelse för samtliga verksamheter. Styrdokumentet tillsammans med målen utgör grunden för nämndernas strategier. Styrdokument finns på kommunens hemsida.

En förteckning och beskrivning av resultatindikatorerna och informationsmått återfinns i bilaga 1.

Haninge för varje människa idag och imorgon

Välmående
kommun-
invånare

Utveckling

Attraktiv
närmiljö

Effektivitet,
kvalitet och
service

1. God folkhälsa
2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet
3. Stöd och omsorg ger mervärde för individen

4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden
5. Växande näringsliv med fler i egen försörjning
6. Meningsfull fritid

7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer
8. Nya bostäder i bra lägen
9. Högtillgänglighet

10. Ordning och reda på ekonomin
11. Hög kvalitet i kommunens tjänster
12. Attraktiv arbetsgivare

Människan

Samhället

3.2 Målområde Välmående kommuninvånare

Mål 1 God folkhälsa

En bättre folkhälsa bidrar till friskare och mer aktiva invånare. Ur ett kommunalt perspektiv är det främst invånare som tar del av kommunens tjänster som kan stimuleras till ett friskare liv. Samtidigt kan alla kommunala verksamheter bidra på något vis inom sitt område till att alla invånare i kommunen får möjlighet att förändra sina livsvanor i en positiv riktning.

Mål 1 Resultatindikatorer		2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel fyraåringar med övervikt (%)		12,4	-			9,0
Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre (%)		46	43			57
Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD)	Åk 9	58	-		-	66
	Gymnasiet åk 2	27	-		-	35

Informationsmått för mål 1 är:

- Sjukpenningtal
- Nöjd medborgarindex (NMI) för idrotts- och motionsanläggningar
- Nöjd medborgarindex (NMI) för kultur
- Folkhälsa - Självskattad hälsa
- God psykisk hälsa för årskurs 9 respektive gymnasiet årskurs 2 (mäts jämna år)

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Ökat inflytande ger individen större makt över sitt liv och därmed en större upplevd trygghet. Inom samhällsplaneringen och genom aktiva insatser och uppsökande verksamhet kan den faktiska tryggheten i kommunen öka.

Mål 2 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kronor per invånare)	14,47	13,00			<=10,00
Trygghet i skolan, årskurs 8 (%)	-				90
Attitydundersökning stadskärnan (skala 1-5)	3,1	2,9			4,0

Informationsmått är:

- Trygghetsindex (SCB)

- Nöjd inflytandeindex (SCB)
- Trygghetsindex för unga (Rädda Barnen)
- Trygghetsindex lokala BRÅ (skala 0-6, låga värden eftersträvas. Mäts vartannat år)

Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Kommunens stöd- och omsorgsverksamhet är en kärnverksamhet som alltid ska präglas av värdighet. Fokus ska alltid ligga på att individens möjligheter till utveckling så att dennes frihet ökar.

Mål 3 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad insats (%)	66				80
Nöjdhet bemötande i hemtjänst 65- (Målvärde och basvärde tas fram under 2016)					
Delaktighet i genomförandeplaner, inklusive särskilt boende och daglig verksamhet. (Målvärde och basvärde tas fram under 2016)					

Informationsmått är:

- Nöjd medborgarindex (NMI), äldreomsorg SCB

3.3 Målområde Utveckling

Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Utbildning ger möjligheter för människor att uppnå sina livsmål. Alla barn växer upp med olika bakgrund och förutsättningar. Skolan i Haninge ska bidra till utjämning av elevers olika förutsättningar. Inget barn eller elev ska hindras att nå sin fulla potential i Hanninges skolor. Kommunen ska arbeta målmedvetet och förebyggande för att minska andelen elever som hoppar av sin utbildning. Vuxenutbildningen och SFI ska utformas med utgångspunkt i att individen på kortast möjliga tid ska få reella möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Mål 4 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
NY Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet (%) (KKIK mått 18)	85,2	85,7			87,0
Genomsnittligt meritvärde Åk 9	214				221
Andel med gymnasieexamen inom tre år (%)	57				61
Andel 16–20-åringar som varken arbetar eller studerar (definition, basvärde och målvärde tas fram under 2016)					

Informationsmått är:

- Andel elever godkända i nationella prov åk 3 (KKIK mått 17 B)
- Andel elever godkända i nationella prov åk 6 (KKIK mått 17 A)
- Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9 (%)
- Andel med minst 325 i meritvärde (%) baserat på 17 ämnen
- Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2 (%)
- Kostnad per betygspoäng, åk 9 (kr)
- Andel med examensbevis från gymnasiet (%)
- Grundläggande vuxenutbildning; andel (%) som slutfört kurs
- Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända
- Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier (%)

Mål 5. Meningsfull fritid

Innebörden av en meningsfull fritid är olika för alla. Kommunen ska i utformningen av kultur- och fritidsutbud anpassa sig till efterfrågan så att det kommer så många invånare som möjligt till del.

Mål 5 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Attitydundersökning ungas fritid (%) (basvärde och målvärde tas fram under 2016)					
NY Elever som deltar i musik- eller kulturskola (andel av invånarna 7-15 år, %)	8				
Bibliotekens utlåning inkl. e-böcker (antal per invånare)	4,5	4,1			5,0
NY Deltagartillfällen i idrottsföreningar, (antal/invånare i åldern 7-20 år)	25				29

Informationsmått är:

- Nöjd regionindex (NRI) fritidsmöjligheter SCB

Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Haninge ska vara en attraktiv företagskommun och ta tillvara på de naturliga förutsättningar som kommunen har inom olika branscher. Servicen till befintliga företag och nyetableringar ska vara enkel, snabb och hålla en hög kvalitet.

Kommunen ska verka för att fler invånare ska ha ett arbete att gå till. Det ska finnas en stark koppling mellan ekonomiskt bistånd och krav på aktivitet samtidigt som nya samarbeten med företag och andra organisationer skapas för att utveckla utbudet av arbetstillfällen. Det ska finnas goda möjligheter att börja om i livet.

Mål 6 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
SBA:s nöjd kund index för företagare: (KKIK mått 34).	66 *	69,3			73
Antal arbetstillfällen i kommunen	26 881	27 179			29 000
Antal företag i kommunen per 1000 invånare	50,3				52
Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd av alla hushåll med ekonomiskt bistånd(%)	32,7				29,0

*avser mätning 2013

Informationsmått är:

- Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen (betygsskala 1-6) (Svenskt Näringsliv)
- Handelsindex

- Nya företag per 1000 invånare (KKIK mått)
- Arbetslöshet 16-64 år (%)
- Antal gästnätter

3.4 Målområde En attraktiv närmiljö

Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Klimat- och miljöutmaningarna är inte begränsade till kommunens geografiska område, men de åtgärder som bidrar till att miljön i kommunen förbättras ska ha hög prioritet. I det större perspektivet ska kommunen genom samarbete med främst närkommunerna uppnå samarbeten som kan bidra till minskade utsläpp och förbättrad miljö. Kommunens egen verksamhet ska inspirera invånarna till att ta ett större ansvar för sin närmiljö.

Mål 7 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel miljöbilar i kommunorganisationen (%)	28	27			50
Andel ekologiska livsmedelsinköp (%)	30	33			50
Energieffektivisering i kommunal verksamhet (kWh/kvm korrigerat för ett normalår)	-	190			160

Informationsmått är:

- Fosforhalt i Drevviken (µg/l)
- Nöjd medborgarindex (NMI), miljöarbete

Mål 8. Nya bostäder i bra lägen

Haninge ska hävda sig i konkurrensen mellan kommunerna i Stockholmsregionen som en attraktiv inflyttningskommun. Utvecklingen av Haninges stadskärna och bebyggelse runt pendeltågstationerna ska prioriteras samtidigt som Haninges olika unika miljöer för attraktivt boende ska utvecklas. För att möta den ökade efterfrågan på bostäder måste hantering av detaljplaner och bygglov vara snabb och effektiv

Mål 8 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Antal färdigställda lägenheter (ackumulerat till 2018)	-	891			2 400
Ledtider för bygglov Definition, basvärde och målvärde tas fram 2016	-	-			

Informationsmått är:

- Nöjd region index (NRI) Rekommenderar kommunen

- Nöjd kundindex (NKI) byggherrar

Mål 9. Hög tillgänglighet

En viktig del i att skapa en attraktiv kommun för invånare och besökare är att öka tillgängligheten till olika målpunkter i Haninge och att utveckla gemensamma offentliga utrymmen. De åtgärder och investeringar som kommunen inte kan göra själv måste uppnås genom samarbete med de aktörer som är ansvariga.

Människor med funktionsnedsättningar har rätt till ett liv på lika villkor som andra. Fysisk tillgänglighet är en förutsättning för allas delaktighet. Kommunen har stort ansvar i att öka den fysiska tillgängligheten, både i egna verksamheter samt att genom plan- och byggprocessen säkerställa tillgängligheten vid byggnation. Arbete eller meningsfull sysselsättning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna vara delaktig i samhället. Kommunen kan samarbeta med näringslivet och genomföra riktade insatser för att öka delaktigheten på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Mål 9 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
NY Indikator Arbetsmarknad; maxvärde 100 % (Alla frågor inom området arbetsmarknad, kommunenät från Myndighet för delaktighet källa)		22 %	45 %		60 %

Informationsmått är:

- Nöjd medborgarindex (NMI), gång- och cykelvägar
- Nöjd regionindex (NRI), kommunikationer
- Nöjd medborgarindex (NMI), gator och vägar
- Fysisk tillgänglighet (Alla frågor om fysisk tillgänglighet, källa enkät Myndighet för delaktighet)

3.5 Målområde Effektivitet, Kvalitet och service

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin

Kommunen har en skyldighet att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Kommunens verksamheter ska vara så effektiva som möjligt och leverera högsta möjliga kvalitet per skattekrona. För detta krävs flexibilitet inom våra egna verksamheter och ett koncerntänkande där samordning av tjänster och lokaler bidrar till lägre kostnader. Externa aktörer som utför kommunala tjänster bidrar till en ökad mångfald och ökad effektivitet genom konkurrens, men framför allt ökad valfrihet hos de som måste utnyttja tjänsterna.

Mål 10 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Resultat i % av skatteintäkter och statsbidrag	2,0	2,0			>=2

Mål 10 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Budgetföljsamhet (avvikelse %)	0,0	-0,3			+0,5 till - 0,5
NY Andel digitala fakturor (av totala fakturor) Kommunstyrelseförvaltningen tar fram definition, utfallsvärde och förslag målvärde 2018					
Avtalstrohet (%)	87	82			90

Informationsmått är:

- Skattesats
- Soliditet (%)
- Finansiella nettotillgångar (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Kassalikviditet (%)
- Resultat före extra ordinära poster (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Genomsnittligt resultat 3 år (som andel av verksamhetens kostnader, %)
- Skattefinansieringsgrad av investeringar (%)

Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Kvalitet i en tjänst är ofta något man upplever. Därför betyder bra bemötande och fokus på service mycket för kvaliteten i kommunens tjänster.

Mål 11 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Antalet tjänster som omfattas av LOV	4	4			8
Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får ett direkt svar på en enkel fråga (%)	-	48			56
Andel som får svar på e-post till kommunen inom två dagar (%)	-	89			95

Informationsmått är:

- Nöjd medborgarindex (NMI)

Mål 12. En attraktiv arbetsgivare

Kommunen behöver attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter.

Mål 12 Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Hållbart medarbetarindex (HME)	78,2	78,5			83,0
Sjukfrånvaro (%)	7,0	7,6			5,0
Frisknärvaro (definition, värden tas fram 2016)					

Informationsmätt är:

- Personalstruktur (antal anställda per anställningsform, kön, yrkeskategori; åldersfördelning och antal anställda samt antal årsarbetare)
- Tidsanvändning (mer- och övertid)
- Personalomsättning (personalomsättning och avgångar på egen begäran samt pensionsavgångar)
- Lönestatistik (lönespridning)

4. Ekonomiska driftsramar och mål per nämnd och bolag 2017-2018

Sedan 2008 arbetar kommunen med en tvåårig budget. För 2017 innebär detta att budgetramar fastställs per nämnd för 2017 och för 2018. Beslut för 2018 kommer att vara styrande för verksamheten även om mål- och budgetprocessen görs årligen. Inför 2018 kan det bli aktuellt med omprövningar av de olika verksamheternas resurstilldelning beroende på hur förutsättningarna har förändrats vad gäller t.ex. finansiering, lagstiftning, befolkning, arbetsliv, näringsliv, med mera.

Varierade skatteintäkter och kostnader kopplade till volymförändringar visar att en god ekonomisk hushållning är nödvändigt för att på såväl kort sikt som lång sikt ha en budget i balans med goda marginaler och som skapar utrymme för nödvändiga investeringar. Ett resultat bör vara motsvarande minst två procent av kommunens samlade skatteintäkter och generella statsbidrag. Då Haninge står inför många stora investeringar nu och framöver är det strategiskt att arbeta för ett högre resultat för att hålla lånenivån på en rimlig nivå. För 2017 budgeteras ett resultat på 107 338 tkr.

Totalt beräknades skatteintäkterna och generella statsbidrag för 2017 till 4 330 000 tkr. Den utgår från prognosen från Sveriges kommuner och landsting, SKL, daterad 2016-04-28. Prognosen bygger på en oförändrad skattesats på 19,68 kr. SKL:s prognos utgår från en befolkningsökning enligt rikssnittet. Då Haninge växer snabbare än rikssnittet så har befolkningsökningen justerats till en ökning med 1 580 personer från den 1 november 2015 till 1 november 2016. Till detta kommer ett extra statsbidrag för att kompensera att kommunen växer snabbt. Ovanstående ingår i beräkningen 4 330 000 tkr. I samband med vårpropositionen har regeringen föreslagit att 10 miljarder skall fördelas till kommuner och landsting från och med 2017. En preliminär fördelning visar att Haninge kommer att tilldelas 43 038 tkr av dessa. Tillsammans med prognosen från SKL, inkl justeringarna ovan, blir de totala skatteintäkterna och generella statsbidragen 4 373 038 tkr. Med ett resultat på 107 338 tkr och 2017 års budgeterade verksamhetskostnader som beräkningsgrund, summeras de utlagda ramarna för 2017 till 4 279 700 tkr. För 2016 är den sammanlagda ramen, efter teknisk justering, 4 040 950 tkr. Förändringen mellan åren är således en ökning med 238 750 tkr.

Tornberget avser att 2017 ha oförändrade hyror till kommunen, exklusive kapitalkostnader för nya investeringar 2016. Hyran kan dock skilja mellan olika typer av verksamhetslokaler. De föreslagna budgetramarna för respektive nämnd bygger på en bedömning av kostnaderna för hyres-, volym- och verksamhetsförändringar.

Styrelse/nämnd (tkr)	Justerad budget 2016 ¹	Ramförändringar	Budget 2017
Kommunstyrelsen ²	199 350	8 150	207 500
Grund- och förskolenämnden	1 605 000	82 500	1 687 500
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	387 000	30 000	417 000
Kultur- och fritidsnämnden	181 800	9 200	191 000
Socialnämnden ⁴	810 200	39 800	850 000
Stadsbyggnadsnämnden	120 000	11 000	131 000
Äldrenämnden ⁴	688 900	43 100	732 000
Södertörns upphandlingsnämnd ²	0	0	0
Södertörns överförmyndarnämnd ²	0	0	0
Valnämnden	100	0	100
Revisionen	1 600	0	1 600
Kommunfullmäktiges reserv ³	20 000	15 000	35 000
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	27 000	0	27 000
Totalt	4 040 950	238 750	4 279 700
Finansnetto	-14 000		14 000
Skatteintäkter	-4 110 000		4 373 038
Resultat	-83 050		-107 338
			2,5 %

Anm. 1: Den justerade budget 2016 är den av kommunfullmäktige beslutade budget 2016 uppdaterad med tekniska justeringar, såsom volymökningar till äldrenämnden samt förändrad ansvarsfördelning mellan äldrenämnden och socialnämnden. Justeringen är gjord för att jämförelsen mellan 2016 och 2017 skall vara rättvisande.

Anm. 2: Kommunens andel i Södertörns överförmyndarnämnd och Södertörns upphandlingsnämnd finns inom kommunstyrelsens ram.

Anm. 3: 35 000 tkr avsätts för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader t.ex. volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden (vinterväghållning) och äldrenämnden.

Anm. 4: I ramförändringarna ingår en förändring av ansvaret för personer under 65 år från äldrenämnden till socialnämnden med 15 900 tkr.

4.1 Kommunstyrelsen

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och styrelsens reglemente gäller följande: Kommunstyrelsens uppgift är att på kommunfullmäktiges uppdrag planera, leda, samordna och följa upp hela den av kommunfullmäktige beslutade verksamheten.

Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för frågor som gäller kommunens långsiktigt hållbara utveckling och frågor relaterade till barnkonventionen samt övergripande ekonomi- och personalfrågor. Kommunstyrelsen svarar även för kommunens näringslivsarbete, arbetsmarknadsråd, exploateringsbudget med markinköp och markförsäljningar samt samverkan och kontakt med Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns Brandförsvarsförbund,

Samordningsförbundet Östra Södertörn m.fl. Kommunstyrelsen ansvarar även för Haninge som finskt förvaltningsområde samt uppföljning av Södertörns upphandlingsnämnd och Södertörns överförmyndarnämnd.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2017: 207 500 tkr

Förändring från 2016: 8 150 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris- och löneökningar. Ramen har beräknats för att även inrymma Hållbarhetsberedningens förvaltningsstöd.

Kommunstyrelsen har ett samordnande ansvar för centrala utvecklings- och tillväxtfrågor, såväl i fråga om den strategiska utvecklingen som i fråga om konkret genomförande av samhällsbyggandet i form av exploateringsprojekt för bostäder, infrastruktur, verksamhetsområden, företagsetableringar m.m.

Kommunen ska prioritera arbetet för att stärka barns rättigheter och möjligheter i Haninge. För detta har kommunstyrelsen ett samordnande ansvar. Arbetet med implementering av Barnkonventionen i kommunens verksamheter ska intensifieras och barnfattigdom ska motverkas.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att utveckla den sociala hållbarheten i Haninge. Generella trygghetsfrågor ska prioritera och samverkan med Polisen ska fortgå. Det förebyggande folkhälsoarbetet ska stärkas och Haninge ska genom hållbarhetsberedningen ta nytag i arbetet med folkhälsa med särskilt fokus på barn och familjer.

Arbetet med den regionala stadskärnan och framväxten av Haninge stad fortsätter. Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsägare verka för förtätning längs gamla Nynäsvägen.

Exploaterings- och näringslivsfrågor ska prioriteras tillsammans med byggandet av nya bostäder. Haninge ska inte bara bygga det antal bostäder som behövs för att tillgodose den kvantitativa efterfrågan utan också skapa hållbara och trivsamma livsmiljöer. Kommunstyrelsen ska arbeta för att fler ungdomsbostäder ska byggas i Haninge.

Arbetet mot att bli en fossilfri kommun ska fortgå. Kommunstyrelsen ska arbeta för att främja hållbara transporter och resor samt göra det lättare för Haningebor att välja klimatsmart. Kommunens egen verksamhet ska successivt övergå till förnyelsebart bränsle. Fler solcellssatsningar ska göras på kommunens byggnader.

Haninges attraktivitet som arbetsgivare ska öka. För att kompetenssäkra kommunens verksamheter ska insatser mot svårrekryterade yrkesgrupper prioriteras.

Kommunstyrelsen ska fortsätta verka för etableringen av ett sjukhus i Haninges stadskärna.

Haninge ska ligga i framkant vad gäller nyanländas etablering i samhället. I samarbete med näringsliv, civilsamhälle och andra offentliga aktörer ska kommunen ta fram Haningemodellen för etablering. Nyanlända ska erbjudas språkträning från dag ett och möjligheterna till praktik

samt validering av tidigare kunskaper ska stärkas i syfte att korta tiden till egen försörjning. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar att samordna arbetet med att skapa goda förutsättningar för att nyanlända ska kunna etablera sig i Haninge kommun.

Övrigt särskilt budgeterade medel i kommunstyrelsen

Tillgänglighetsmiljonen

Bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är en form av diskriminering som ska motverkas. För att stärka jämlikheten i Haninge skapas Tillgänglighetsmiljonen. Kommunala verksamheter ska kunna söka pengar till projekt som underlättar för människor med funktionsnedsättningar.

Ska beredas av kommunala handikappersrådet till kommunstyrelsen.

Hållbarhetsberedningen

Ett samlat och övergripande program för de styrdokument som är av betydelse för klimat- och miljömål ska tas fram. Programmet ska utgöra underlag i verksamhetsplanering, budget- och investeringsprojekt och ska gälla för alla kommunens verksamheter och bolag. Programmet ska ersätta nuvarande Strategi för ekologisk hållbarhet.

Ska ta fram ett förslag till klimat- och miljöprogram som ska kunna antas i kommunfullmäktige under våren 2017.

Ska ansvara för att det under mandatperioden görs en genomlysning av folkhälsoarbetet i kommunen.

Ska bereda fördelningen av Klimatmiljonen till Kommunstyrelsen.

Ramen för Hållbarhetsberedningen är 700 tkr.

Beredningen för mänskliga rättigheter

Beredningen för mänskliga rättigheter ska utifrån ett helhetsperspektiv främja alla människors möjlighet att delta i samhället på lika villkor. Beredningen ska ta initiativ till att förverkliga de mänskliga rättigheterna och motverka diskriminering, samt arbeta med demokratins värdegrund och verka för en stark och effektiv kommunal demokrati.

Ska bevaka att kommunen aktivt motarbetar diskriminering utifrån de sju diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Även bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning kan ses som en form av diskriminering.

Beredningen ska dela ut Jämställdhetspriset och Mångfaldspriset.

Ramen för detta är 430 tkr.

Södertörns överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämndens verksamhet finansieras av Nynäshamn, Tyresö, Huddinge, Botkyrka

och Haninge och ska alltid visa ett nollresultat. Eventuella underskott eller överskott hanteras i respektive kommun. För att likställa Haninge med övriga fyra kommuner finns anslaget för överförmyndaren inom kommunstyrelsen anslag. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation. Budget avser Haninges andel av kostnaderna och är för 2017 7 800 tkr. Nämndens totala omslutning 2017 är 32 200 tkr.

Södertörns upphandlingsnämnd

Upphandlingsverksamheten ingår i en gemensam nämnd, Södertörns upphandlingsnämnd, med Nynäshamns kommun. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndsorganisation. Invånarnas inflytande över den kommunala servicen ökar via valfrihet. Valfrihet ökar utbud, mångfald och tillgänglighet, liksom möjligheter till nytänkande och innovationer. Detta gagnar också de verksamheter som fortsätter att drivas i kommunal regi. Vid upphandling av tjänster ska kommunen ställa krav på entreprenörer vad gäller anställningsvillkor och arbetsmiljö för anställda så långt detta är lagligt möjligt. Andra prioriterade områden är klimat, miljö, energi, transporter och folkhälsa. Höga och tydliga miljökrav ska ställas vid upphandlingar. Klimataspekten och kvalitén är viktiga aspekter vid upphandlingar, oavsett vilken vara eller tjänst det gäller.

Budget avser Haninges del och är för 2017 10 700 tkr. Finansieringen sker genom att en fördelning av kostnaderna till nämnderna Nämnden totala omslutning är 17 300 tkr.

Samordningsförbundet Östra Södertörn

Samordningsförbundet Östra Södertörn är ett samverkansorgan mellan Haninge kommun, Tyresö kommun, Nynäshamns kommun, landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inom rehabiliteringsområdet. Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens andel av förbundets samlade medel är 50 procent. Landstinget bidrar med 25 procent och kommunerna med resterande 25 procent.

Haninges del i finansieringen av förbundet 2017 är 2 400 tkr.

Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är ett kommunalförbund där förutom Haninge ingår Nynäshamn och Tyresö. Haninges del av den totala avgiften till förbundet för 2017 är 6 800 tkr.

Södertörns Brandförsvarsförbund

Södertörns Brandförsvarsförbund är ett kommunalförbund med totalt 10 kommuner. Medlemskommunerna är Haninge, Nacka, Tyresö, Huddinge, Nynäshamn, Botkyrka, Salem, Ekerö, Södertälje och Nykvarn. Haninges andel är 16,7 procent och medlemsavgiften för 2017 beräknas till är ca 55 000 tkr. Det exakta beloppet har ännu inte fastställts.

Kommunfullmäktiges reserv

Ekonomisk ram 2017: 35 000 tkr

Förändring från 2016: 15 000 tkr

Medel för 2017 års verksamhet finns avsatta i kommunfullmäktiges reserv. Kommunfullmäktiges reserv avdelas för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader såsom volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, äldre- och stadsbyggnadsnämnden. För bredbandsutbyggnad på landsbygden kan stöd från det s.k. landsbygdsprogrammet lämnas i landsbygdsområden där utbyggnad inte kommer att ske på marknadsmässiga grunder. Offentligt stöd kan lämnas utöver den privata finansieringen. Eftersom det är mycket osäkert när i tiden behov av dessa medel uppkommer, föreslås att kommande ärenden hanteras inom ramen för kommunfullmäktiges reserv.

Exploateringsbudget

Kommunens försäljning och köp av mark sammanhålls av mark- och exploatering inom kommunstyrelseförvaltningen. Kommunens exploateringsbudget fastställs av kommunstyrelsen.

Utredningar/uppdrag till kommunstyrelsen

- Att påbörja arbetet med implementering av Barnkonventionen i kommunens verksamheter inför att Barnkonventionen blir lag 2018.
- Att ta fram en handlingsplan för att motverka barnfattigdom i Haninge kommun.
- Att verka för tillkomsten av fler ungdomsbostäder i Haninge.
- Att tillsammans med socialnämnden utreda möjligheterna att upphandla objekt med fokus på trygghet, inkludering och delaktighet för unga i åldrarna 17-18 i behov av feriearbete.
- Att i samarbete med Tornberget arbeta fram standardiseringar för kommunala lokaler.
- Att utreda möjligheten att skapa ett kulturstråk mellan Kulturparken och Rudans friluftsområde samt förutsättningar för Kulturparkens vidareutveckling. Planuppdrag 2013-01-21 § 6 upphävs för den del av planområdet som i gällande detaljplan utgör kulturpark.
- Att tillsammans med äldre- och socialnämnden ta fram en åtgärdsplan för att fler ska kunna välja lämpligt boende.
- Att tillsammans med grund- och förskolenämnden utreda möjligheten att flytta Söderbymalmsskolan till Riksäppet.
- Att ta fram en strategi för mobility management.

4.2 Grund- och förskolenämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för grund- och förskolenämnden. Skolformer i Haninge kommun upp till och med årskurs 9 är organiserade under grund- och förskolenämnden: Förskoleverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshemsverksamhet.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2017: 1 687 500 tkr

Förändring från 2016: 82 500 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris- och löneökningar samt beräknade volymökningar. Ramen redovisas exkl. den reserv som lagts hos kommunfullmäktige för att täcka icke prognostiserade volymrisker i peng/checksystemet samt strukturbidrag för nyanlända. Av ramen utgör ca 1 473 900 tkr medel inom pengsystemet, inklusive statsbidrag för maxtaxa. Här ingår fr.o.m. 2016 ett strukturbidrag för nyanlända elever, som är volymbaserat för 2017 med 364 elever á 98 500 kronor per elev och år. Resterande medel ska finansiera anslag för central stöдавdelning, grundsärskola, skolskjuts samt central administration.

Att förbättra skolan är en av våra viktigaste uppgifter. Att kunna läsa, skriva och räkna är grunden till det fortsatta lärandet och för att kunna delta i det demokratiska samhället.

Varje barn har rätt till en bra skolgång. Därför behöver likvärdigheten inom skolan öka. Alla barn ska på lika villkor få ta del av den gemenskap och utveckling som förskolan och skolan innebär. Barn ska ha möjlighet att ta del av förskola och barnomsorg även på obekväma arbetstider om behovet finns. Detta underlättar för vårdnadshavare att förena arbete med ansvar för barn och familj.

Skolan ska ha höga förväntningar på varje elev. Alla barn och ungdomar ska få kunskaper för att klara sig både i livet och i arbetslivet. För att fler elever ska nå kunskapsmålen i grundskolan behöver vi i högre grad kompensera för elevers olika förutsättningar genom såväl anpassad undervisning som genom lovskola och läxhjälp.

Skilda ekonomiska förutsättningar ska inte påverka barns möjlighet att delta i skolan. Skolan ska vara avgiftsfri för elever och vårdnadshavare.

För att skolan hela tiden ska fortsätta förbättras är det systematiska kvalitetsarbetet viktigt inom alla skolformer och verksamheter. Det långsiktiga arbetet med att höja kunskapsnivån och säkerställa att fler elever klarar grundskolan är prioriterat. Särskilt viktigt är att genom tidiga insatser se till att alla elever når målen i kärnämnen. En utmaning under året är att säkerställa fullgod simundervisning så att fler elever når grundskolans mål för simkunnighet.

Det ska vara tryggt att växa upp i Haninge. Skolan har ett viktigt ansvar att inga barn ska utsättas för kränkande behandling eller för diskriminering. Ett aktivt arbete med de mänskliga rättigheterna och mot diskriminering ska genomsyra all verksamhet inom grund- och förskolenämndens ansvarsområde. Vi ska förbättra möjligheterna för barn och elever i Haninge att komma till tals i beslut som rör dem och att delta i demokratiska processer.

Många unga i Haninge upplever psykisk ohälsa. Arbetet med att genom elevhälsan minska ohälsotalen och få unga att känna välmående och framtidstro ska fortsätta.

Vi ska fortsätta arbeta för ett gott mottagande av de nyanlända elever som kommer till Haninge. I Haninges skolverksamheter ska alla känna sig välkomna och verksamheten präglas av öppenhet och respekt.

Utredningar/uppdrag till grund- och förskolenämnden

- Att i samarbete med kultur- och fritidsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden säkerställa att det finns tillräckligt med tider för simundervisning för Haninges skolelever.
- Att utvärdera pilotverksamheten med fritidsverksamhet för 10-12 åringar i Svartbäcksskolan.
- Att i samarbete med kultur- och fritidsnämnden skapa möjlighet för alla elever kan få ta del av kultur på lika villkor genom projektet ”Skapande skola”.
- Att ta fram en plan för kompetenshöjande insatser 2017-2019 för personal inom utbildningsförvaltningen.

4.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. I Haninge kommun är följande skolformer organiserade under gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: Gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning inklusive svenskundervisning för invandrare, yrkeshögskoleutbildning, särskild utbildning för vuxna och gymnasiesärskola. Vidare har nämnden huvudansvaret för kommunens aktivitetsansvar.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2017: 417 000 tkr

Förändring från 2016: 30 000 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar.

Utbildning är nyckeln till goda framtidsutsikter och utveckling. Kunskap skapar trygghet och den ger möjlighet att ifrågasätta samt kritiskt granska den information och de utmaningar vi ställs inför. Haninge värnar det livslånga lärandet och möjligheter till utbildning ska finnas genom hela livet.

Gymnasieskolorna i Haninge kommun ska hålla hög kvalitet, motsvara elevernas förväntningar och förbereda inför såväl vidare studier som arbetsmarknadens krav och framtida behov. Gymnasieutbildning har blivit allt viktigare för att en ung människa ska kunna göra sig gällande på arbetsmarknaden. Att minska avhoppet från gymnasiet ska därför prioriteras.

Haninges gymnasieskolor ska fortsätta arbeta för ett gott mottagande av de nyanlända elever. Inom gymnasieskolan finns behov av att aktivt arbeta med simkunnighet, särskilt inom språkinroduktionsprogrammet.

Vi fortsätter att satsa på vuxenutbildningen, såväl i kommunal regi som inom folkbildningen. Särskilt viktigt är att möta behoven inom bristyrken. Vid sidan av de reguljära

gymnasieutbildningarna utvecklas snabbspårsutbildningar för att möta upp arbetsmarknadens behov av arbetskraft. För detta avsätts 7 000 tkr/år under perioden 2017-2018.

För en vital och konkurrenskraftig kommun krävs ett nära samarbete med näringsliv, högskolor och universitet i regionen. Det ökar möjligheterna att behålla morgondagens arbetskraft och stimulera till tillväxt i kommunen i form av såväl nya invånare som nya jobb.

Utredningar/uppdrag till gymnasie – och vuxenutbildningsnämnden

- Att utveckla samarbetet mellan utbildningsförvaltningen, näringsliv och arbetsförmedling i syfte att bättre förbereda elever för arbetsmarknaden.
- Att utreda möjligheter för en kommungemensam arbetsmarknadsdag för gymnasieelever.
- Att tillsammans med kommunstyrelsen utveckla snabbspårsutbildningar inom bristyrkesområden.

4.4 Kultur- och fritidsnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för kultur- och fritidsnämnden. Nämnden ansvarar för idrotts- och friluftsanläggningar, föreningsstöd, fritidsgårdar, bibliotek, kulturverksamhet och offentlig utsmyckning. Vidare ingår kulturmiljöfrågor i nämndens ansvarsområde. Nämnden är kommunens lotterimyndighet och har det kommunala ansvaret för Sport Campus Sweden.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2017: 191 000 tkr

Förändring från 2016: 9 200 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar.

Kultur- och fritidssektorn berikar samhället och tillåter individen att växa. Tillgången till kultur och meningsfulla fritidsaktiviteter är en viktig demokratisk fråga och ska särskilt prioriteras för barn och unga. Allmänna mötesplatser för diskussion, rörelse och konst är en förutsättning för ett starkt civilsamhälle och möjliggör skapande. Kommunens föreningsliv har en viktig roll att spela i etableringen av nyanlända.

Den nyöppnade kulturskolan ska fortsätta att utvecklas och fler uttrycksformer ska rymmas inom verksamheten. Genom att erbjuda ett brett utbud av aktiviteter, konst och kultur ska kulturskolans verksamhet nå ut till fler. Fritidsgårdarnas verksamhet ska vara meningsfull och attraktiv för Haninges ungdomar. Kultur- och fritidsnämnden ska verka för fler billiga och avgiftsfria aktiviteter för barn och unga under skolloven. Utbyggnad av konstgräsplaner i kommundelarna skall fortsätta. Planeringen av en ny simhall ska fortgå.

Miljöverkstan har i uppdrag att öka medvetenheten om sambandet mellan livsstil och miljöpåverkan. Med hållbarhetspedagogik arbetar Miljöverkstan för att nå ut till barn och skolpersonal med kunskap om hållbar utveckling. Miljöverkstan ska ges förutsättningar att utveckla sin verksamhet för att bidra till ökad kunskap om klimat och miljö.

Haninge har en lång tradition av ett livskraftigt civilsamhälle med studieförbund, idrottsföreningar, kulturföreningar samt andra ideella aktörer. Samverkan mellan det offentliga och civilsamhället är en förutsättning för ett varierat utbud av kultur- och fritidsaktiviteter. Kultur- och fritidsnämnden ska verka för fler föreningsdrivna verksamheter i Haninge. Kommunen ska förbättra sin information till föreningar om vilket stöd som erbjuds och vilka ekonomiska bidrag som finns att söka.

Genom att skapa förutsättningar för spontanidrott, öka barn och ungas deltagande i idrottsaktiviteter och förbättra tillgängligheten för kommunens motionsspår bidrar vi till att stärka folkhälsan i Haninge. Sänkta trösklar i form av låga eller inga avgifter och geografisk närhet till spontanidrottsytor är en viktig del i arbetet med att underlätta för motion i vardagen. Vid uppförande av nya spontanidrottsytor ska jämställdhet beaktas för att säkerställa att satsningar på spontanidrott kommer alla till del. Genom att öka tillgängligheten till Haninges naturområden och parker främjar vi folkhälsan och bidrar till ökad utomhusvistelse.

Kultur är ett viktigt inslag i den framväxande staden och Kulturparken utgör en betydelsefull plats i stadskärnan. I avvaktan på kommunstyrelsens utredning om Kulturparkens vidareutveckling utökas kultur- och fritidsnämndens budget med 800 tkr för att föreningarnas verksamhet i parken kan fortgå.

Utredningar/uppdrag till kultur- och fritidsnämnden

- Att utveckla planen för bevarande av kulturarv och kulturmiljöer genom att prioritera vilka satsningar som bör göras redan 2017.
- Att utreda möjligheten att utveckla en föreningsdriven fritidsgård i Brandbergen.
- Att förbättra informationen från kommunen till föreningarna om vilka stöd som erbjuds.
- Att vidareutveckla Kulturskolan med fler uttrycksformer.

4.5 Socialnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för socialnämnden enligt reglementet. Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg, d.v.s. ekonomiskt bistånd, stöd till enskilda samt barn och familjer. Detta omfattar även vård av unga och personer med missbruk enligt socialtjänstlagen och tvångslagarna LVU och LVM. Socialnämnden ansvarar för stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Socialnämnden ansvarar även för familjerättsfrågor, arbetsmarknadsfrågor, alkohol- och tobaksfrågor inklusive serveringstillstånd samt frågor som rör flyktingmottagande. Socialnämnden lämnar även visst bidrag till föreningar.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2017: 850 000 tkr

Förändring från 2016: 39 800 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar.

Arbete, utbildning och boende utgör grunden för möjlighet till frihet och självförverkligande. För att alla, även de mest utsatta ska ha förutsättningar till arbete och egen försörjning måste samhället erbjuda individuellt stöd och ett välfungerande socialt skyddsnät. Därför är bostadsfrågan högt prioriterad.

Ungdomar och nyanländas möjligheter att komma in på arbetsmarknaden är en av vår tids viktigaste frågor. Ett arbete skapar trygghet och är en väg till att själv kunna forma sin vardag och sin identitet. En viktig del i detta arbete är att förbättra möjligheterna till sommarjobb både inom kommunal verksamhet och i det lokala näringslivet. Vi vill stärka bron mellan skola och arbetsliv samt skapa bättre kontakt mellan företagare och unga arbetssökande för att få fler i jobb.

Situationen i vår omvärld har lett till att allt fler människor sökt sig till Sverige i hopp om en trygg vardag. För att människor i vårt samhälle ska få goda förutsättningar för ett nytt liv krävs det kreativa lösningar där boende är en central fråga. Socialnämnden ska verka för etableringen av en familjehemscentral i föreningsdrift vars primära syfte ska vara att stödja och informera familjehemsföräldrar. Familjehemscentralen kan även fungera som en mötesplats för redan aktiva familjehemsföräldrar och kommuninvånare som är intresserade av att bli familjehem, likväl som en träffpunkt för familjehemmens barn.

Våld i nära relationer och framför allt mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem som kontinuerligt måste motarbetas. Därför prioriterar vi det förebyggande arbetet mot våld. Vi vill se en nära samverkan mellan rättsväsendet, brottsofferjouren, psykiatrin och kvinno- och mansjourer för att rätt insatser ska kunna sättas in i rätt tid.

Vi ska arbeta för att förebygga vräkningar, särskild hänsyn ska tas när barn är inblandade. Detta är en viktig fråga ur ett barnperspektiv men även för att minska de framtida kostnaderna för sociala insatser.

Medborgare efterfrågar en socialtjänst med kompetenta medarbetare, de bästa metoderna och där resurserna används på ett effektivt sätt för att nå de bästa resultaten. Därför behöver socialtjänsten fortsätta att utvecklas och följa upp sin verksamhet samt arbeta för hög tillgänglighet mot Haningeborna.

Utredningar/uppdrag till socialnämnden

- Att öka antalet sommarjobb för ungdomar och tillsammans med det lokala näringslivet utveckla en ny sommarjobsmodell inför sommaren 2017.
- Att utreda förslag till kvalitetsförbättringar och rationaliseringar i verksamheten som även kan bedrivas i annan driftsform.
- Att utreda etableringen av en familjehemscentral i föreningsdrift.

4.6 Stadsbyggnadsnämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning inom områdena detaljplanläggning, bygglov, byggsamråd samt mätning och kartframställning. Nämnden är också kommunens myndighet i trafikfrågor och huvudman för kommunens gator, parker samt vatten och avlopp. Stadsbyggnadsnämnden har även det samlade ansvaret för arkitekturen i kommunen.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2017: 131 000 tkr

Förändring från 2016: 11 000 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar.

Stadsbyggnadsnämndens arbete ska fokusera på implementering av översiktsplanen och genomsyras av ett hållbarhetsperspektiv. Den regionala stadskärnans utveckling ska prioriteras och tillsammans med framväxten av stadsdel Vega utgöra lokomotivet för hela Haninges expansion. Alla Haninges kommundelar ska utvecklas.

Haninge ska bli en bättre kommun för barn att växa upp i. Barnperspektiv ska inkluderas i planbeskrivningar, utomhusmiljöer för barn ska rustas upp och trafiksituationen vid förskolor och skolor, vilken idag ofta upplevs som otrygg av såväl föräldrar som barn, ska förbättras.

Hållbara transporter ska främjas av stadsbyggnadsnämnden och möjligheten att göra klimatsmarta val ska förenklas. Implementeringen av cykelplanen ska fortsätta med ett regionalt fokus och underhållet av gång- och cykelvägar ska förbättras. Kommunens parkeringspolicy ska verkställas.

Ledtiderna för bostadsbyggande ska kortas genom att inkludera byggherrar tidigare i planprocessens skeden i syfte att korta tiden från idé till inflyttning. Kommunens service till medborgare och företag vid bygglovsfrågor ska förbättras. En e-tjänst för bygglovsansökan ska utvecklas.

Utbyggnaden av VA-nätet ska fortgå för att i högre grad säkerställa Haningebornas tillgång till rent vatten och förbättra miljön.

Utredningar/uppdrag till stadsbyggnadsförvaltningen

- Att inkludera barnperspektivet i planbeskrivningen till detaljplaner.
- Att tillsammans med grund- och förskolenämnden arbeta med säkra skolvägar i Haninge.
- Att i försök släppa in byggherrar tidigare i detaljplaneprocessen i syfte att korta dess ledtider.

4.7 Äldrenämnden

Ansvarsområde

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för äldrenämnden. Äldrenämnden ansvarar för kommunalt finansierad vård och omsorg till personer

över 65 år och äldre vad gäller hemtjänst, dagverksamhet, korttidsboende/växelvård och särskilt boende. Äldrenämnden ansvarar för samordningen av tillgänglighetsanpassnings-arbetet i kommunen. Äldrenämnden ska tillsammans med andra nämnder och styrelser verka för att de äldre har tillgång till ändamålsenliga bostäder.

Driftbudget äldrenämnden

Ekonomisk ram 2017: 732 000 tkr

Förändring från 2016: 43 100 tkr

Tilldelad budgetram ska täcka pris-, löne- och volymförändringar.

Äldreomsorgen är en av framtidens stora utmaningar. Det ska aldrig råda någon tvekan om att alla som har behov av vård och/eller omsorg ska få en korrekt bedömning av biståndshandläggare och också få de insatser som behövs för att komplettera den egna förmågan. Nämnden ska stödja äldres möjligheter till ett aktivt liv och säkerställa ett bra bemötande med respekt och värdighet.

Bostäder för äldre är en fortsatt prioriterad fråga. Många äldre har bostäder som inte är rätt anpassade för deras behov. Viktigt är att kommunen verkar för att det, både i egen regi och genom andra aktörer, skapas fler bostäder som är praktiskt och ekonomiskt tillgängliga för våra äldre.

Äldrenämnden ska underlätta för anhöriga att medverka i vården och för de äldre att själva delta i utformningen av vårdinsatser.

En hög kvalitet i det förebyggande arbetet är viktigt för äldres möjligheter att leva ett gott liv. Aktivitetslokaler för möten mellan och över generationsgränser bör utvecklas. Träffpunkter bör finnas där det är naturligt för olika organisationer och kommunala verksamheter att mötas och ta ett gemensamt ansvar för verksamhet som kan rikta sig till alla besökare, oavsett ålder.

Måltiderna är en viktig del av både omsorgen och det sociala livet. Det är viktigt att äldre personer upplever måltider som något positivt. Andelen ekologisk och närodlat mat ska öka.

Utredningar/uppdrag till äldrenämnden

- Att i samarbete med andra nämnder och föreningslivet verka för att skapa fler generationsöverskridande möten.
- Att äldrenämnden kartlägger sjukfrånvaron och initierar åtgärder för att minska sjuktalet.

4.8 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB

Haninge kommun har två helägda bolag. Haninge Bostäder AB är kommunens bostadsbolag, som äger och förvaltar det kommunägda bostadsbeståndet. Tornberget AB äger och förvaltar kommunens verksamhetslokaler för skolor, fritidsverksamhet, äldreomsorg m.m.

Kommunfullmäktiges grundläggande uppdrag till bolagen ges i form av bolagsordningar och ägardirektiv.

Bolagen ska i sin verksamhet bidra till den samlade måluppfyllelsen genom att arbeta för att nå kommunfullmäktiges mål, samt följa program, planer och principbeslut.

Driftbudget

Kommunfullmäktige avdelar inga särskilda driftmedel till bolagen. Kostnader täcks av bolagens intäkter.

5. Investeringsbudget för 2017 och plan för 2018-2019

Kommunen står inför omfattande investeringsbehov. Inom de närmsta 10-årsperioden finns behov av investeringar på ca 10 miljarder kronor. Kommunens ökade investeringsbehov består huvudsakligen av investeringar i nya skolor och förskolor men också av reinvesteringar i skolor. Investeringar kan dels självfinansieras genom uppnått resultatöverskott, dels genom upplåning. Ökad upplåning leder till ökade kapitaltjänstkostnader och ett minskat finansiellt utrymme för kommunens verksamheter. Med ett resultat på 2,5 procent och likvida medel från avskrivningar på ca 190 miljoner kronor kan kommunen självfinansiera investeringarna med 260 miljoner kronor per år. Överskjutande investeringskostnader måste finansieras genom upplåning. För att skapa en balans i kommunens ekonomi måste vi arbeta för att minska investeringskostnaderna och öka kommunens resultat. Minskning av investeringskostnaderna kan uppnås genom att låta externa aktörer investera i lokaler.

Planerna för utökat behov av lokaler hänförs till kommunens befolkningsprognos och skulle den förändras så kan också lokalbehovet komma att förändras. Kommunens helägda bolag Tornberget äger och förvaltar de flesta av kommunens verksamhetslokaler. Detta innebär att investeringar som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen beslutar skall göras i egen regi, kommer att genomföras av Tornberget som då också finansierar investeringen.

Under perioder förändras behovet av kommunala lokaler beroende på förändringar i verksamhetsvolymerna. Kommunen har för samordning och planering av lokaler för verksamheterna inrättat en lokalförsörjningsenhet under kommunstyrelsen och en lokalplaneringsgrupp där samordning sker mellan beställande förvaltningar och Tornberget. Lokalförsörjningsenheten har det övergripande ansvaret för att årligen ta fram en lokalresursplan. För att möta förändrade behov har en lokalbank inrättats dit lokaler kan avställas då behoven minskar. Lokalförsörjningsenheten har uppdraget att ordna nya hyresgäster till avställda lokaler till lokalbanken.

För att lokaler över tid ska kunna möta förändrade volymbehov och alternativa användningsbehov krävs att byggnaden uppförs med beaktande av en långsiktigt flexibel användning samtidigt som en hög yteffektivitet beaktas. Detta måste säkerställas i början av investeringsprocessen.

Investeringsprocessen i Haninge kommun har nyligen förtydligats genom beslut i fullmäktige. Den bygger på en tydlig ansvarsfördelning mellan beställande verksamhet, utförare (Tornberget) och lokalförsörjningsenheten. I denna process finns inte något tydligt ansvar för en långsiktig flexibel användning av lokalerna. Det finns ett behov av att ta fram en plan, eller standard, i kommunen för hur man kan säkra upp detta behov. En kommunal byggstandard skulle också snabba upp hela investeringsprocessen, minska investeringskostnaderna och kostnaderna för framtida lokalanpassningar. En nackdel med ett sådant förfarande är att beställande verksamhet i

mindre grad får sina önskemål tillgodosedda, men vid en avvägning mot kommunens långsiktiga behov av ändamålsenliga lokaler som över tid kan utnyttjas av fler än en verksamhet överväger det långsiktiga behovet.

Den aktör som bör ha störst kunskap om hur en lämplig standard för byggande av kommunala verksamhetslokaler ska se ut är Tornberget. Många verksamheter har lagliga krav på utformningen av lokaler och kunskapen om vilka olika verksamheter som på kort och lång sikt kan utnyttja samma lokaler måste tas tillvara i framtagandet av en standard. I framtiden kan minskade volymer uppstå inom elevunderlaget under en tid och då är det en fördel om annan än kommunal verksamhet kan hyra lokalerna under den tiden som kommunen inte har behovet.

Varje förvaltning redovisar sitt lokalbehov och investeringsbehov i en investeringsplan. Här måste förvaltningarna och lokalförsörjningsenheten hitta kreativa lösningar för gemensamma lokalbehov. Träffpunkter för äldre och fritidsgårdar borde kunna inrymmas i samma lokaler. Dessutom bör man se efter alternativa användningsområden för lokaler som står tomma när verksamheten inte använder dem. Lokalförsörjningsenheten har ett ansvar för att hitta lösningar på lokalbehov inom ramen för lokalbanken. Detta ansvar bör i förekommande fall då det leder till en minskad kostnad för kommunen också utsträcka sig till att hyra in verksamheter i externa lokaler.

I nedanstående investeringsbudget för 2017 uppgår kommunens investeringar till 136 950 tkr. Där utöver finns lokalinvesteringar på totalt 526 000 tkr som genomförs av Tornberget. Sammanlagt investerar kommunen inklusive lokaler för 662 950 tkr. Till detta kommer kommunens VA-investeringar som uppgår till 70 000 tkr, vilket innebär att den totala investeringsvolymen är 732 950 tkr.

VA-investeringarna finansieras delvis genom anläggningsavgifter. Kostnaden för VA-investeringarna kommer att finansieras via Va-taxan och kommer inte att påverka det ekonomiska utrymmet för den skattefinansierade verksamheten.

Investeringsbudgetar för nämnderna utformas så att vissa medel avdelas för speciellt angivna objekt medan resterande del ges som en investeringsram. För de speciellt angivna objekten kan inte nämnden omfördela utan kommunfullmäktiges medgivande, medan inom den övriga investeringsramen ges nämnden möjlighet att disponera bland övriga i äskandet angivna objekt. Den slutliga investeringsbudgeten för respektive nämnd ska fastställas senast 2016-10-31 i samband med beslutet om Strategi och budget för 2017.

Kommunfullmäktige beslutar om investeringsbudgeten för 2017. Planen för 2018 och 2019 innehåller i princip inte några objektsbundna investeringar förutom de investeringar som igångsätts under 2017 och som löper under flera år. Ramen för investeringar 2018 och 2019, exklusive VA-investeringar, är 1 282 250 tkr respektive 958 850 tkr.

Investeringar totalt (Tkr)	2017	2018	2019
Kommunstyrelsen	54 650	46 050	46 050
Grund- och förskolenämnden	433 000	923 800	672 900
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	8 000	8 000	8 000
Kultur- och fritidsnämnden	18 800	66 400	13 900
Socialnämnden	5 000	5 000	5 000
Äldrenämnden	5 500	5 000	5 000
Stadsbyggnadsnämnden	32 000	32 000	25 000
Stadsbyggnadsnämnden VA	70 000	90 000	77 000
Tornberget	106 000	106 000	106 000
Totalt	732 950	1 282 250	958 850

5.1 Kommunstyrelsen

Tkr	2017	2018	2019
Investeringsreserv	40 000	40 000	40 000
IT-investeringar	5 500	3 000	3 000
E-arkiv	2 500		
Ekonomisystem	2 000		
Vattenplan	2 500	2 500	2 500
Övriga objekt	1 050	400	400
Infartsparkering Sågen	1 100		
Totalt	54 650	46 050	46 050

Kommunstyrelsen ansvarar för lokalförsörjningen och administrerar lokalbanken med avställda lokaler från verksamheten. För att snabbt och effektivt anpassa lokaler för en ny hyresgäst samt

för att ha en beredskap för oförutsedda investeringar under året avsätts medel till en investeringsreserv, 40 000 tkr, som kommunstyrelsen disponerar. Investeringsmedlen för vattenplanen gäller insatser för dagvatten till Drevviken.

Kommunstyrelsen ska aktivt arbeta för att få fler utförare att bygga och driva skolor i Haninge. En åtgärdslista i syfte att klargöra uppdragets innehåll och tidsram ska tas fram.

För övriga objekt som kommunstyrelseförvaltningen äskat erhåller kommunstyrelsen 1 100 tkr för 2017. Kommunstyrelsen ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2016-10-31.

5.2 Grund- och förskolenämnden

Totalt (Tkr)	2017	2018	2019
Skolor	318 000	739 800	592 900
Förskolor	107 000	176 000	72 000
Inventarier och utrustning, skolor och förskolor	8 000	8 000	8 000
Totalt	433 000	923 800	672 900

Skolor (Tkr)

(Tkr)	2017	2018	2019
Upprustning Vendelsöalmsskolan	60 000		
Inventarier Vendelsöalmsskolan	3 000		
Upprustning Ribbyskolan	55 000		
Ny Vikingaskola (anm. 1)	75 000	42 200	
Ny Vikingaskola inventarier		8 800	
Upprustning Hagaskolan	70 000	60 000	
Inventarier Hagaskolan		3 000	
Utökning Ribbyskolan (anm 2)	55 000	55 000	90 000
Ribbyskolan inventarier		5 800	2 900
Ombygg och utökning av Ribbybergsskolans kök		30 000	
Upprustning Tungelsta skola Hus A		35 000	
Upprustning Söderbymalmsskolan Hus A,B C		76 000	
Upprustning Båtmansskolan Hus B		14 000	
Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl särskola och allaktivitetshus (anm 3)			50 000

	2017	2018	2019
Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl särskola och allaktivitetshus, inventarier			20 000
Ny skola i Västerhaninge, Nya Åbyskolan		85 000	85 000
Ny f-6 skola Vega (Dp2)		60 000	65 000
Ny F-6 skola Handen, ersätter Runstensskolan		85 000	85 000
Ny F-6 skola södra Handen		60 000	65 000
Ny F-6 skola Norrby		60 000	65 000
Ny F-skola Tungelsta/Hammar Småbruk		60 000	65 000
Totalt skolor	318 000	739 800	592 900

Förskolor (Tkr)	2017	2018	2019
Upprustning och utbyggnad förskolan Tallen		50 000	
Upprustning av Nytorps förskola		19 000	
Ny förskola Dalarö			35 000
Ny förskola inventarier			2 000
Ny förskola Vega	35 000		
Ny förskola Vega/Kolartorp	35 000		
Ny förskola Norrby		35 000	
Ny förskola Tungelsta/Stav		35 000	
3 nya förskolor i centrala Handen 4	35 000	35 000	35 000
Sovaltaner förskolor	2 000	2 000	
Totalt förskolor	107 000	176 000	72 000

Anm 1: Nuvarande Vikingaskolan kommer att rivas och ersättas av en ny skola som skall dimensioneras så att den kan möta det ökande elevantalet i centrala Handen. Den nya skolan skall innehålla en fullstor idrottshall. Den totala investeringen är 253 000 tkr inkl. evakueringskostnader och inventarier.

Anm 2: Ribbyskolan utökas till en 4 parallellig F-6 skola

Anm 3: Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl särskola och allaktivitetshus beräknas till totalt 425 000 tkr.

Anm 4: Utöver dessa kommer även en förskola att byggas i Haningeterrassen.

Förutom inventarieanslagen får investeringsbeloppen endast användas efter ett kommunstyrelsebeslut.

5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

(Tkr)	2017	2018	2019
Inventarier och lokalanpassningar m.m.	8 000	8 000	8 000
Totalt	8 000	8 000	8 000

För övriga objekt som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden äskat erhålls 8 000 tkr för 2017. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2016-10-31.

5.4 Kultur- och fritidsnämnden

(Tkr)	2017	2018	2019
Ny idrottshall Västerhaninge		25 000	
Ny idrottshall Lyckeby		25 000	
Entredörr kulturhus	800		
Årlig upprustning av lokaler/inventarier	500	500	500
Ny armatur till motionsspåren	3 000		
Upprustning Fjärdlång pir	2 000	2 000	
Upprusta idrottshallar för funktionsnedsatta	1 000		
Tennisbana Brandbergen	300		
Passersystem, utbyggnad		1 000	
Spontanyta flickor och pojkar	500	500	500
Konstgräsplan Vega			3 500
Konstgräsplan Lyckeby	3 500		
Övriga ospecificerade projekt	3 000	3 000	3 000
Konstnärlig utsmyckning (1 % av lokalinvesteringarna)	4 200	9 400	6 400
Totalt	18 800	66 400	13 900

Behovet av idrottshallar ökar i takt med befolkningsökningen och det råder en stor brist i hela stockholmsregionen på fullstora (40x20 m planyta) idrottshallar. Under perioden 2017-2019 är 3 fullstora idrottshallar planerade i områdena Tungelsta, Västerhaninge och i Lyckeby. Idrottshallen i Tungelsta är planerad att en extern part bygger medan det finns medel avsatta i

investeringsbudget 2018 för Västerhaninge och Lyckeby. Investeringsmedel för idrottshallar får användas av kultur- och fritidsnämnden efter beslut i kommunfullmäktige.

Lokaler för grundskola, förskola och kultur- och fritidsverksamhet i Vega detaljplan 4 bedöms byggas efter att pendeltågsstation Vega färdigställts 2018/2019. Medel för allaktivitetshus finns inräknat i investeringsbudgeten 2019 som ligger under grund- och förskolenämnden. För övriga objekt som kultur- och fritidsnämnden äskat erhålls 3 000 tkr för 2017. Kultur- och fritidsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2016-10-31.

5.5 Socialnämnden

Tkr)	2017	2018	2019
Anpassning av befintliga boenden och övriga investeringar	5 000	5 000	5 000
Totalt	5 000	5 000	5 000

Socialnämnden gör bedömningen att en ökning av antalet lägenheter i särskilt boende bör ske med cirka sex lägenheter per år och att behovet av lägenhet i servicebostad är större än behovet av lägenhet i gruppboende.

Inklusive anpassningen av befintliga boenden och medel för IT och inventarier m.m. erhåller socialnämnden en investeringsram på 5 000 tkr. Beslut om fördelning bland dessa objekt ska fattas av nämnden senast 2016-10-31.

5.6 Stadsbyggnadsnämnden

(Tkr)	2017	2018	2019
Investeringsbudget	25 000	25 000	27 000
Poseidons torg	7 000	7 000	
Totalt	32 000	32 000	25 000

Investeringsområden är Vägverksamhet, Parkverksamhet, Trafikverksamhet och Stadsbyggnad.

Stadsbyggnadsnämnden får 25 000 tkr 2017 utöver de specificerade objekten.

Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2016-10-31. I anslagen ingår medel för cykelplanens genomförande.

VA-investeringar

(Tkr)	2017	2018	2019
Reinisteringar inom VA-verksamheten	45 000	75 000	47 000
VA-utbyggnader av huvudvattenledningar och detaljplaner	25 000	15 000	30 000
Totalt	70 000	90 000	77 000

Totalt erhåller stadsbyggnadsnämnden 70 000 tkr 2017 för VA investeringar.

Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2016-10-31.

Enligt VA-lagen bokförs inte anläggningsavgifterna som en intäkt på investeringen, utan skuldförs mot VA-kollektivet och tas i anspråk i samma takt som investeringen genomförs. Anläggningsavgifter finansierar delvis investeringarna.

5.7 Äldrenämnden

(Tkr)	2017	2018	2019
Upprustning Parkvillan/Tallhöjden	500		
Ny teknik i vården	2 000	2 000	2 000
Övriga investeringar	3 000	3 000	3 000
Totalt	5 500	5 000	5 000

För övriga objekt som äldrenämnden äskat erhålls 3 000 tkr för 2017. Äldrenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2016-10-31.

5.8 Kommunala bolag: Tornberget AB

(Tkr)	2017	2018	2019
Energieffektiviseringsåtgärder	25 000	25 000	25 000
Reinvesteringar	75 000	75 000	75 000
Investeringar i tomtmark	6 000	6 000	6 000
Totalt	106 000	106 000	106 000

Reinvestering

Reinvesteringar (ombyggnadsinvesteringar) genomförs i fastigheter som ägs av Tornberget och hyrs av kommunen. Investeringarna är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv och initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning och lokalplaneringsgruppen som leds av kommunstyrelseförvaltningen. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd.

Tornbergets fastigheter, tomtmark

Enligt beslut svarar stadsbyggnadsförvaltningen för markskötseln för alla fastigheter på mark ägd av Tornberget där kommunen är hyresgäst. I ansvaret innefattas såväl hårdgjorda som mjuka ytor inklusive utrustning, lekredskap m.m. samt ledningar i mark och avser såväl sommar- som vinterskötsel, underhåll och investeringar. Finansieringsansvaret för investeringar i ledningar och mark ska dock ligga på fastighetsägaren och täckas inom ramen för utgående hyra. Tillkommande ytor, ex. skolgård, betalas av berörd nämnd. För insatser för 2017 medges 6 000 tkr efter prioritering av stadsbyggnadsnämnden.

6. Ekonomisk plan 2017-2019

Enligt kommunallagen 6 kap § 5 ska kommunen upprätta en ekonomisk plan för den kommande 3-årsperioden. Med den föreslagna ramen för år 2017 enligt kapitel 4 som grund föreslås den ekonomiska planen för 2018-2019 fastställas enligt nedanstående sammanställning.

Nämnd/styrelse (tkr, löpande pris- och lönenivå)	2017	2018	2019
Kommunstyrelsen	207 500		
Grund- och förskolenämnd	1 687 500		
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	417 000		
Kultur- och fritidsnämnden	191 000		
Revisionen	1 600		
Socialnämnden	850 000		
Stadsbyggnadsnämnden	131 000		
Södertörns överförmyndarnämnd	0,0		
Södertörns upphandlingsnämnd	0,0		
Valnämnden	100		
Äldrenämnden	732 000		
Kommunfullmäktiges reserv	35 000		
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	27 000		
Ofördelade medel	0,0	137 000	146 000
Totalt	4 279 700	4 416 700	4 562 700
Investeringar totalt	732 950	1 282 250	958 850
Varav VA-investeringar	70 000	90 000	77 000
Kommunen investerar	136 950	140 050	135 850
Uppdrag lokalinvesteringar	526 000	1 052 200	746 000

Vid en målsättning i resultatet motsvarande 2017 är utrymmet för 2018 respektive 2019 är 137 000 tkr respektive 146 000 tkr för att täcka pris- och löneökningar, volymökningar och ökade pensionskostnader. Detta utrymme är för 2018 och 2019 är inte fördelat per nämnd och redovisas under rubriken ofördelade medel 2018 respektive 2019.

För 2018 beräknas skatteintäkter och generella statsbidrag till 4 514 000 tkr, en ökning från 2017 med 141 000 tkr eller 3,2 procent. Befolkningsökningen från 2016-11-01 till 2017-11-01 bedöms bli ca 1 200 personer. Resultatmålet för 2018 är 111 mnkr, vilket motsvarar 2,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

6.1 Resultatprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget
	2015	2016	2017	2018	2019
Nämndernas nettokostnader	-3 806	-3 944	-4 183	-4 320	-4 466
Finansförvaltning		-27	-27	-27	-27
Avskrivningar	-67	-70	-70	-70	-70
Verksamhetens nettokostnader*	-3 874	-4 041	-4 280	-4 417	-4 563
Skatteintäkter och generella statsbidrag	3 899	4 110	4 373	4 514	4 665
Finansiella nettokostnader	29	14	14	14	14
Resultat före					
extraordinära poster	54	83	107	111	116
EO kostn/intäkter	24				
Årets resultat	78	83	107	111	116

6.2 Balansprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget
	2015	2016	2017	2018	2019
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	3 527	4 246	4 376	4 534	4 678
Omsättningstillgångar					
Förråd och lager	0	0	0	0	1
Likvida medel	638	622	624	628	632
Kortfristiga fordringar	647	634	694	685	675
S:a omsättningstillgångar	1 285	1 256	1 318	1 313	1 308
S:A TILLGÅNGAR	4 812	5 502	5 695	5 847	5 986
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
EGET KAPITAL	1 400	1 483	1 591	1 702	1 818
Avsättningar	351	361	371	381	391
Kortfristiga skulder	728	616	576	616	659
Långfristiga skulder	2 333	3 043	3 158	3 148	3 118
S:A SKULDER	3 061	3 659	3 734	3 764	3 777
S:A SKULDER OCH EGET KAPITAL	4 812	5 503	5 695	5 847	5 986

6.3 Finansieringsanalys

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget
	2015	2016	2017	2018	2019
Den löpande verksamheten					
Årets Resultat	78	83	107	111	116
Avskrivningar	67	70	70	70	70
Förändring pensionsskuld	21	10	10	10	10
Övriga ej likviditetpåverkande kostnader	-13	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga fodringar	-135	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	-51	0	0	0	0
Kassaflöde fr löpande verksamhet	-32	163	187	191	196
Investeringsverksamheten					
Investeringar	-223	-189	-200	-228	-214
Exploateringsverksamhet		-100	-100	50	51
Kassaflöde fr investeringsverksamhet	-223	-289	-300	-178	-163
Finansieringsverksamhet					
Ökning/minskning skuld	729	710	115	-10	-30
Ökning/minskning långfristig fodran	-152,4	-600	0	0	0
Övriga tillförda medel VA-verksamhet	39,3	0	0	0	1
Kassaflöde fr finansieringsverksamhet	616	110	115	-10	-29
Årets kassaflöde	361	-16	2	3	4

7 Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning

7.1 Intern kontroll

Den interna kontrollen syftar till att mål och beslut som fattats av fullmäktige kring verksamhetens ändamålsenlighet och styrning säkerställs. Rapporter och information om ekonomi och verksamhet ska vara tillförlitlig. Verksamheterna ska vara kostnadseffektiva. Tillämpliga lagar, föreskrifter och policys ska följas. Intern kontroll kan sägas vara en kontroll att kontroller görs och att rutiner finns och följs. Intern kontroll är ett verktyg både för att kunna styra och för kontroll och tillsyn.

Fullmäktige har fastställt ett reglemente för intern kontroll (2013). I reglementet beskrivs ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelse, nämnd och förvaltningar. Respektive nämnd är ansvarig för att den interna kontrollen fungerar samt att regler och rutiner utarbetas, efterlevs och följs upp. Krav ställs på att varje nämnd ska göra en riskanalys som grund för sin interna kontrollplan. Internkontrollplanen ska innehålla mätbara kontrollmoment. Planen är ettårig och ska fastställas av respektive nämnd. Internkontrollplanerna ska följas upp och åiterrapporteras till nämnd.

Reglemente för intern kontroll finns på kommunens webbsida tillsammans med övriga styrdokument.

7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval

Konkurrens är ett verktyg för att få ut mesta möjliga service för kommunens resurser. Det innebär att systematiskt pröva om andra än kommunen själv kan driva en offentligt finansierad verksamhet med samma eller bättre kvalitet till samma eller lägre kostnader. Det kan också bidra till en ökad valfrihet för medborgare och kunder. Undantag är uppgifter som omfattar myndighetsutövning och verksamheter som enligt gällande lagar inte kan konkurrensutsättas. Det finns även vissa kommuninterna gemensamma tjänster som alltid ska tillhandahållas av kommunen (se kapitel 7.3).

Konkurrensneutralitet ska råda mellan interna resultatenheter och externa utförare. En huvudprincip är att interna resultatenheter som konkurrerar med externa producenter (privata, kooperativa eller föreningsdrivna) ska ha samma förutsättningar och villkor som dessa. Inga fria nyttigheter ska finnas. Därför har interna tjänster prissatts och kostnader fördelats. Den verksamhet som använder tjänsten ska bära kostnaden. Kommunen använder två former av konkurrens:

- Upphandling
- Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

Upphandling

Södertörns upphandlingsnämnd har det övergripande ansvaret för att upphandlingar görs enligt med antagen upphandlingspolicy och de lagkrav som finns. Upphandlingsarbetet ska genomföras med ett professionellt arbetssätt som leder till effektiva affärer till nytta för personal och medborgare. Kommunen ska främja en hållbar utveckling genom att integrera den ekonomiska,

sociala och miljömässiga dimensionen i sin upphandling. Vi vill ha höga och tydliga krav på miljö, djurhållning och kvalitet oavsett vilken vara eller tjänst det gäller.

Haninge kommuns upphandlingar ska samordnas inom kommunen utifrån en helhetssyn. Arbetet ska ske genom samarbete mellan upphandlingsenheten i kommunstyrelseförvaltningen och berörda kravställare. Upphandlingsenheten upphandlar varor, tjänster och entreprenader med fokus på konkurrensen på marknaden samt att samtliga upphandlingar sker enligt gällande lagar och de upphandlingsmässiga principerna.

Det finns ett antal ramavtal inom olika områden som kommunen tecknat med olika leverantörer. Om det finns ett ramavtal för den vara eller tjänst som verksamheten har behov av ska avrop göras från ramavtalet. Alla avtal finns på intranätet i en avtalsdatabas. Genom större avtalstrohet kan vi garantera leverantören den mängd som har utlovats i anbudsförfrågan, vilket på lång sikt kan generera lägre priser eftersom marknaden ser att vi som kund enbart köper på det avtal som vi har tecknat. Genom att medarbetare och chefer använder de avtal som upprättas för kommunen får de mer tid för att syssla med sina kärnverksamheter och minskar samtidigt sina kostnader.

Upphandlingsnämnden finanseras genom avgifter från respektive kommun. Entreprenadupphandlingar och andra motsvarande upphandlingar för investeringsobjekt överstigande 3,5 mnkr skall bära sina egna upphandlingskostnader. Det betyder att kostnaderna inte skall belasta den årliga summa som parterna finansierar upphandlingsnämnden med.

Förvaltningar har rätt att göra direktupphandlingar, d.v.s. inköp, som inte överskrider 534 890 kronor. En förutsättning är att det inte finns något ramavtal som kan avropas. Även en direktupphandling ska genomföras i enlighet med de upphandlingsrättsliga principerna. Vid direktupphandling ska minst tre leverantörer tillfrågas för att ta tillvara på konkurrensen. Direktupphandlingen ska dokumenteras och om värdet är större än 100 000 kronor så skall direktupphandlingen rapporteras till upphandlingsenheten. Sker upprepade direktupphandlingar inom kommunen av samma typ av vara eller tjänst kommer upphandlingsenheten att överväga om ett ramavtal skall tecknas. Upphandlingspolicy och avtalsdatabas m.m. finns tillgängliga på intranätet.

Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

En konkurrensform är kundval eller valfrihetssystem. Konkurrensen sker mellan olika utförare oavsett om de är kommunala eller privata. Det handlar om tjänster och verksamheter som är individrelaterade, t.ex. förskola, grundskola, äldreomsorg samt handikappomsorg. Det är den enskilde individen eller kunden som väljer utförare av tjänsten. Kundvalssystem kan ske med eller utan checkar. Lag om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten. Vid upphandling enligt LOV är priset fastställt på förhand och utförare konkurrerar med kvalitet. Haninge tillämpar LOV i t.ex. hemtjänst för äldre och inom socialtjänsten. Ett system med elevpeng tillämpas för förskolor och grundskolor.

Elevpeng 2017

Kommunfullmäktige fastställer årligen elevpengen till förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola i samband med beslut om mål och budget. Syftet med elevpengen är att ge förutsättningar för ökad konkurrens och möjlighet till valfrihet för eleverna. Elevpengen omfattar för- och grundskoleverksamhet, oavsett huvudman, som har inskrivna elever från Haninge kommun³. Internationella skolor omfattas också av elevpengen.

Prognosen för hur många barn/elever som beräknats inom respektive verksamhet är ett årsgenomsnitt baserat på kommunens befolkningsprognos, vilken ligger till grund för den budgettram som tilldelas grund- och förskolenämnden. Om antalet barn och elever blir fler än prognostiserat utgår ytterligare volymkompensation till grund- och förskolenämnden. Om barn och elevantalet omvänt blir lägre än prognosen ska grund- och förskolenämnden återlämna motsvarande anslag till kommunfullmäktige.

För 2017 fastställs medanstående elevpeng och en jämförelse med elevpengen för 2016 enligt tabell nedan. I elevpengen ingår inte de specialdestinerade statsbidrag som finns att söka i syfte att öka lärartätheten och minska klasserna i lågstadiet. Det riktade stukturbidraget för nyanlända är utöver den ordinarie elevpengen och betalas ut enligt gällande regler.

Tabell Elevpeng 2017

Verksamhet	Elevpeng		Föräldraavgift		Prognos Volym
	2017 (kr)	Förändring i % jmf 2016 Elevpeng	Grundbidrag	(kr)	
Pedagogisk omsorg					
1-3 år	104 257	2,5%	2,5%	10 840	136
4-5 år	88 653	2,5%	2,5%	8 130	90
6-9 år	52 105	2,5%	2,5%	6 150	
Förskola					
1-3 år	121 608	3,5%	2,5%	10 840	2 909
4-5 år	115 016	3,5%	2,5%	8 130	2 208
Fritidshem					
6-9 år	40 438	1,6%	1,8%	6 150	4 188
Grundskola					
År F-6	62 130	1,4%	1,8%	0	7 898
År 7-9	83 211	-0,5%	1,8%	0	3 108
Strukturbidrag					
Nyanlända	98 500				364
Vårdnadsbidrag	36 000				25
Nattomsorg	54 364	2,5%	2,5%	Se förskola	

Beloppen redovisas i kronor och avser ersättning för helår.

Elevpengen består av två delar: *lokalersättning* och *grundbidrag*. Lokalersättningen baseras på kommunens genomsnittliga självkostnad för lokaler inom respektive verksamhetsform. Grundbidraget är den del av elevpengen som finansierar verksamheten exklusive lokaler.

Eftersom grundbidraget är den del av ersättningen som går till verksamhet, redovisas förändringen jämfört med föregående år särskilt i tabellen ovan.

Grund- och förskolenämnden utbetalar elevpengen med 1/12-del varje månad. Om familjedaghem eller förskola själv tar in föräldraavgift, reduceras beloppen enligt avgiftskolumnen i tabellen ovan.

Momskompensation på 6 procent baserad på elevpengen, alternativt 18 procent på lokalkostnaden och 5 procent på övriga kostnader, tillkommer till huvudman annan än kommunen. Denna momskompensation återsöker kommunen vilket gör att det blir konkurrensneutralt. För enheter i egen verksamhet görs ett administrationsavdrag från elevpengen för att finansiera den centrala administrationen. För andra anordnare ligger således ersättning för administration i den elevpeng som utbetalas.

Till huvudman annan än kommunen som startar ny verksamhet i nybyggda lokaler i kommunen, tillkommer högst 6 000 kr per elev och år för barn i förskola och grundskola. Tillägget betalas ut i fem år. Om kommunens genomsnittliga kostnad för egna lokaler inom respektive verksamhet ökar mer än konsumentprisindex reduceras tillägget med motsvarande.

För barn i behov av särskilt stöd gäller att det till ansökan om ersättning skall biläggas underlag som styrker barnets/elevens behov. Om stöd beviljas upprättas ett beslut individuellt för varje barn/elev mellan anordnaren och kommunen. Ersättningen ligger utanför elevpengen.

Skolskjuts genom SL:s linjetrafik (eller motsvarande) omfattas inte av elevpengen, ej heller skolskjuts anordnad genom entreprenad (skolbuss, taxi, båt).

Grundsärskolans tilläggsanslag ligger utanför elevpengen.

Vårdnadsbidrag ersätts med 36 000 kr/år, d.v.s. 3 000 kr per månad för de som är kvar i systemet. Inga nya tillkommer.

7.3 Interna resultatenheter

Enligt kommunallagen har nämnderna det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Därför ska varje nämnd se till att det finns tydliga ansvars- och befogenhetsfördelningar i verksamheten. Respektive nämnd beslutar om resultatenheter ska inrättas samt hur resultat för enskilda resultatenheter ska hanteras mellan åren. En resultatenhet är organisatoriskt samt budget- och verksamhetsmässigt avgränsad från andra enheter. Chef för resultatenhet ansvarar för enhetens samlade resultat för verksamhet, kvalitet och ekonomi. Resultatenheter är inte fria att köpa vissa gemensamma tjänster var de vill, utan måste beakta koncernnyttan (se nedan). Resultatenheter har däremot möjlighet att påverka omfattning och kvalitet på de tjänster de köper inom ramen för interna överenskommelser för service och stöd.

De gemensamma tjänster som ska handlas internt inom kommunen är:

- IT-utveckling, drift och förvaltning
- Ekonomiadministration inklusive påminnelser av obetalda fakturor, krav och inkassohantering
- Upphandling
- Personaladministration inklusive lönehantering
- Information
- Telefonväxel, reception och post
- Vaktmästeri och fordonshantering
- Tryckeri (om inte ramavtal finns)
- Verksamhetslokaler

Interna överenskommelser mellan kommunstyrelseförvaltningen och övriga förvaltningar tecknas och följs upp. Avtalen definierar bland annat de interna tjänsternas omfattning och kvalitet samt internpriset.

7.4 Lokalfrågor

Roller och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för lokalförsörjningsfrågor. Varje nämnd och förvaltning samt Tornberget har ett ansvar för att ständigt hålla frågan om ett effektivt lokalutnyttjande aktuell. I detta ansvar ingår att vid behovs- och verksamhetsförändringar noga särskilt tillvarata varje möjlighet till att minska lokalkostnaderna och ytterligare effektivisera samt om möjligt samutnyttja lokalutnyttjandet.

Idag ägs och förvaltas större delen av kommunens verksamhetslokaler av kommunens fastighetsbolag, Tornberget. Tornbergets huvuduppgift är att tillgodose kommunens behov av verksamhetslokaler och svara för byggprocessen efter beställning från kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar på kommunstyrelsens uppdrag för samordningen av kommunens lokalbehov. Kommunala lokaler som inte används tillförs kommunens gemensamma lokalbank. Lokalbanken finansieras genom ett påslag på maximalt två procent som läggs på hyran för samtliga lokaler.

Lokalresursplanering och nyanskaffning av lokaler

I planeringen av nya lokaler krävs en effektiv lokalplaneringsprocess. Det är särskilt viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av utbyggnaderna tidigt kan belysas och att processen stödjer frågor om delaktighet, styrning och kvalitet i beslutsunderlagen. Utgångspunkt för en effektiv lokalplaneringsprocess är lokalresursplanen, vilken tas fram varje år i samband med budgeten och som innehåller varje enskild förvaltnings behov av lokaler för såväl pågående som kommande planerad verksamhet. Tornberget skall vara behjälplig att ta fram kostnadskalkyler för investeringarna. Respektive nämnd tar upp lokalbehovet i sin kommande investerings- och driftbudget. I underlaget till nämnden ska också ingå en redovisning av verksamhetens förändrade kostnader i övrigt. Det är viktigt att ha en mycket god framförhållning för att denna process ska fungera. För att tydliggöra beslutsordning, roller och ansvar kring anskaffningen av

nya lokaler har kommunstyrelseförvaltningen tagit fram en modell för investeringsprocessen i kommunen. Rutinen för att följa investeringsprocessen ska tas fram.

Investeringsprocessen

I modellen för investeringsprocessen har arbetet med investeringsprojekt delats in i fem skeden (lokalresursplanskede, programskede, förprojekteringsskede, projekteringsskede och byggskede). Lokalresursplanskedet består av det arbete som lokalförsörjningsenheten och förvaltningarna löpande gör för att kartlägga framtida lokalbehov. Övriga fyra skeden initieras av politiska beslut vilka normalt skall fattas i samband med den årliga budgetprocessen. Lokalförsörjningsenheten har ett övergripande ansvar för programskedet och Tornberget har ett övergripande ansvar för processen från och med förprojekteringsskedet fram till och med färdigställandet. Om ett lokalbehov skall lösas genom inhyrning eller genom att privata intressenter skall bygga och driva verksamheten skall detta normalt beslutas innan programskedet startas.

Avställning av lokaler

Nämnderna har rätt att ställa av lokal eller del av lokal, där hyresgästen slipper fortsatt kostnadsansvar, vid varje kvartalsskifte men med minst tre månaders framförhållning. Vid avställning av del av lokal ska denna utgöra en avskild eller enkelt avskiljbar del av lokalen som är möjlig att upplåta till annan hyresgäst. Bedömningen avgörs från fall till fall av kommunstyrelseförvaltningen i samråd med respektive förvaltning.

Inhyrning av lokal

Förslag till inhyrning av ny lokal anmäls alltid till kommunstyrelseförvaltningen, enheten för lokalförsörjning på ekonomiavdelningen, som ansvarar för förhandlingen med hyresvärderna. I kommunstyrelsens delegationsordning finns det reglerat vem som får besluta om inhyrning av lokaler.

Anpassning i lokaler som ägs av Tornberget

Vid större anpassningar ska samma hantering gälla som för beställning av ny lokal (se ovan). Huvudprincipen är även här att beställande förvaltning och nämnd har den framförhållningen att beslut om nya lokaler tas i samband med den årliga budgetprocessen. Vid mindre anpassningar som kan behöva göras löpande gäller att om bedömd kostnad överstiger 3 basbelopp ska detta redovisas som en investering som höjer hyran. Kapitalkostnaden och eventuella förändrade driftkostnader belastar sedan beställande nämnd från tidpunkten för färdigställande. För anpassningar under 3 basbelopp ska normalt kostnaden redovisas hos beställaren på driftbudgeten. Beställning till Tornberget under 3 basbelopp görs av berörd förvaltning medan beställningarna som överskrider 3 basbelopp ska godkännas av lokalförsörjningschef på kommunstyrelseförvaltningen.

Reinvesteringar i byggnader

Investeringar i fastigheter som ägs av Tornberget och som är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv eller där rationaliseringar i byggt teknik kan uppnås initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd. Större reinvesteringar som Tornberget initierar ska tas upp i den årliga budgetprocessen.

7.5 Delegationsordning och attestreglemente

För en fungerande intern kontroll och styrning är det viktigt att det finns fungerande och kompletta delegationsordningar för varje nämnd. Ansvar för kommunens verksamheter ligger på nämnd/styrelse. Genom att delegera ansvaret ut i tjänstemannaorganisationen, utförs arbetsuppgifterna på rätt nivå och på rätt sätt av dem som arbetar i verksamheten. Varje nämnd måste se över och uppdatera sin delegationsordning årligen.

I kommunens attestreglemente och dess tillämpningar anges vilka som får beslutsattestera, vad attest innebär och vilka beloppsgränser som finns för beslutsattestanter. Den som själv har konsumerat, använt, tagit en vara eller tjänst i bruk får inte beslutsattestera fakturan. Beslutsattestant ska ha kompetens för uppgiften samt ha ansvar för den budget som ska debiteras.

Varje år upprättar respektive nämnd en aktuell attestförteckning, där det framgår vilka som har beslutsattest enligt attestreglementet samt vem som ersätter ordinarie attestant vid dennes frånvaro. Attestförteckningen ska vara anpassad till nämndens organisation och modell för ekonomisk styrning.

Attestreglemente och dess tillämpning finns på kommunens webbsida bland styrdokument.

7.6 Drift- och investeringsbudget

Driftbudget

Kommunen budgeterar med ett resultat om minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag enligt rekommendationer från Sveriges kommuner och landsting. Resultatmålet är en nivå som Sveriges Kommuner och Landsting rekommenderar för att kommunen ska behålla värdet på sina anläggningstillgångar, möjliggöra självfinansiering av investeringar och för att ha en marginal för oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsminskningar.

När kommunfullmäktige fattat beslut om budgetramar har respektive nämnd i uppgift att upprätta en detaljbudget uppdelad på intäkter och kostnader. Det ingår i nämndernas uppdrag att utveckla sin verksamhet utifrån sin budget och att anpassa sin verksamhet till ändrade förhållanden. Respektive nämnd ska ha en egen reserv för att kunna parera volymförändringar och oförutsägbara merkostnader. Reserven disponeras av nämnden som beslutar om/när reserven ska användas.

Nämndens detaljbudget (Strategi & budget) beslutas av nämnden senast den 31 oktober. Därefter ska verksamheternas detaljbudget läggas in i budgetverktyget (Hypergene). Kommunens hela budget ska vara registrerad och avstämd senast 31 december. Kommunens budget är drift- och investeringsbudget som finns totalt för hela kommunen och per nämnd. Driftbudgeten avser löpande kostnader (förbrukning) och ska budgeteras ner på enhets-/ansvarsnivå.

Kommunens nämnder har ett ekonomiskt ansvar som sträcker sig längre än det enskilda budgetåret. Grundprincipen är att nämnderna för med sig hela över- eller underskott till kommande verksamhetsår. Detta under följande förutsättningar:

- Fullmäktige anser att resultatöverföringen är rimlig relaterat till hur nämndens överskott eller underskott uppstått.
- Om en nämnds överskott ska föras över till nästa års nämndbudget, ska kommunen minst ha motsvarande ekonomiska utrymme i kommunens totala budget.
- Resultatöverföring från föregående år får inte tas i anspråk/belasta i kommande års budget förrän beslut om resultatöverföring fattats av fullmäktige.
- Beviljad resultatöverföring (överskott) får inte användas för verksamhet som bidrar till att nämndens rambehov ökar kommande år.
- Överskott från driftbudgeten för innevarande och tidigare år får inte användas till investeringar.

Eftersom budgetramarna utgör gräns för kommunens ekonomiska resurser kommer tilläggsanslag i princip inte att beviljas. Det gäller både drift- och investeringsbudget.

Investeringsbudget

Haninge kommuns investeringsbudget fördelas per nämnd och ligger till grund för inköp som redovisningsmässigt betraktas som materiella anläggningstillgångar. Varje nämnd beslutar själv vilka investeringsmedel som ska äskas och hur investeringsbudgeten ska fördelas vidare om kommunfullmäktige inte beslutat annat. Budgeten kan vara riktad till specifika investeringsprojekt eller som en gemensam budgetpost. Varje projekt som får investeringsmedel tilldelas ett projektnummer som alltid ska användas när kostnader och intäkter för investeringen bokförs.

Materiell anläggningstillgång

Inköp i Haninge kommun är en materiell anläggningstillgång och därmed en investering, när den uppfyller följande kriterier:

- Den är avsedd för stadigvarande bruk.
- Den har en nyttjandeperiod på minst tre år.
- Den är värdehöjande för verksamheten.
- Anskaffningsvärdet överstiger 25 000 kr (exkl. moms).

Exempel på materiella anläggningstillgångar är mark, verksamhetsfastigheter, maskiner, inventarier, möbler, utrustning och bilar.

Alla inköp avseende denna typ av varor som uppfyller kriterierna ovan, ska hanteras som materiell anläggningstillgång. Uppfylls inte kriterierna ska inköpet belasta driften, dvs. kostnadsföras direkt.

I kommunen ska investeringsbudget för inköp som uppfyller kriterierna ovan finnas. Om investeringsbudget inte finns måste inköpet ändå bokföras som en investering, dvs. som materiell anläggningstillgång, det får inte belasta driften. Om investeringsbudget saknas eller är förbrukad, men verksamheten ändå bedömer att de behöver köpa en anläggningstillgång måste det finnas ett prognostiserat överskott i driftbudgeten motsvarande hela investeringens storlek.

Flera inköp av mindre värde ses som en investering om ett naturligt samband finns. Naturligt samband avser ett funktionellt eller fysiskt samband mellan inköpen. Kriterierna avseende stadigvarande bruk, nyttjandeperiod och värdehöjning ska vara uppfyllda. Exempel på naturligt

samband är om nya möbler köps in till ett rum och inköpskostnaderna tillsammans överskrider beloppsgränsen.

Kapitaltjänstkostnader - Avskrivning och ränta

Anläggningstillgångar har i de flesta fall en begränsad nyttjandeperiod och ska skrivas av systematiskt under denna period. Från och med 2015 komponentuppdelar kommunen avskrivning för de anläggningar där det är tillämpligt. En investering belastar verksamhetens resultat med en månatlig kostnad (avskrivning) över hela nyttjandeperioden. Verksamheten betalar också för investeringsmedlen i form av internränta. Avskrivning och internränta utgör kapitaltjänstkostnad. En investering medför därför alltid ökade driftkostnader under nyttjandeperioden och i vissa fall även ökade kostnader för reparationer och konsulttjänster. Vid beslut om investering ska kapitaltjänstkostnaden därför alltid kalkyleras och beaktas i driftbudget under hela nyttjandeperioden.

Se hela tillämpningsanvisningen för investeringsprocessen, anläggningstillgångar:

<https://intranet.haninge.se/Ekonomi/Tillampning-av-policys/>

7.7 Förvaltningsledningens rapporteringsskyldighet

Förvaltningschefen ansvarar inför sin nämnd att budgeten hålls och är skyldig att rapportera ekonomisk obalans inom förvaltningens verksamheter. Om prognosen för året visar på underskott ska åtgärdsförslag med besparingar, omprioriteringar och/eller intäkter omedelbart tas fram och redovisas för nämnden som fattar beslut om åtgärder. Det ska tydligt framgå vilka åtgärder som kommer att vidtas, vilken kostnadsbesparing/intäktsökning som kommer att genereras samt när den ekonomiska effekten kommer att få genomslag i utfallet. Åtgärdsplan ska skickas till kommunstyrelsen för kännedom.

För resultatenheter, avdelningar eller motsvarande inom nämndens ansvarsområde där budget överskrids ska ansvarig förvaltningsledning vidta de åtgärder som krävs.

7.8 Uppföljning och återrapportering

En väl fungerande uppföljning av mål och budget är en viktig del av styrningen av kommunens verksamhet och en förutsättning för decentralisering av ansvar och befogenheter. Eftersom målet med den kommunala verksamheten är service och nytta för kommuninvånarna måste verksamheten styras och följas upp utifrån en helhetssyn på ekonomi, prestationer och kvalitet. Kommunstyrelsen fattar beslut om när nämnderna ska lämna sina ekonomiska verksamhetsuppföljningar till kommunstyrelseförvaltningen. Respektive förvaltning har att följa kommunstyrelsens tidplan och övriga anvisningar.

Fullmäktiges mål och budget följs upp löpande under ett verksamhetsår:

- Månadsuppföljningar görs alla månader utom januari och juli. Dessa har hittills haft störst fokus på ekonomisk uppföljning och prognos, men bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheterna.
- Delårsuppföljning och -rapportering görs två gånger årligen (per den 30 april och 31 augusti). Fullmäktiges mål och budget följs upp och analyseras, vilket innebär att uppföljningen omfattar både ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat. Prognoser samt risk- och

känslighetsanalyser avseende ekonomiskt resultat samt uppfyllelse av fullmäktiges mål görs. Delårsrapporten i augusti är något mer omfattande eftersom denna ska uppfylla kraven i lagen om kommunal redovisning för delårsrapporter.

- Årsredovisningen omfattar uppföljning och analys av ekonomi och verksamhet för verksamhetsåret. Krav om kommunernas upprättande av årsredovisning finns i lagen om kommunal redovisning och i kommunallagen. Det ekonomiska resultatet sammanställs och analyseras, jämförelser görs med föregående års budget och utfall, eller målvärde om det gäller en indikator. Bedömningar görs om fullmäktiges mål har uppfyllts eller inte.
- Utöver ovanstående kan fullmäktige eller kommunstyrelse ge nämnder och förvaltningar i uppdrag att göra särskilda uppföljningar och utvärderingar som ska rapporteras.

På individuell nivå sker resultat- och målsamtal. Detta sker under första kvartalet årligen i ett samtal då medarbetarens insatser relateras i förhållande till uppsatta mål.

Bilaga 1 Resultatindikatorer och informationsmått för fullmäktiges mål

Mål 1. God folkhälsa

Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018
					Målvärde
Andel fyraåringar med övervikt (%)	12,4	-			9,0
Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre (%)	46	43			57
Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD)	Åk 9	58	-	-	66
	Gymnasiet åk 2	27	-	-	35

Andel fyraåringar med övervikt

Definition: Andel fyraåringar i Haninge som är överviktiga. Ingen rapportering har skett 2015 på grund av att landstinget bytte systemstöd och det blev brister i rapporteringen.

Källa: SLL Barnhälsovårdsenheten, Södersjukhuset

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre

Definition: Socialstyrelsens undersökning ”Så tycker de äldre om äldreomsorgen – En rikstäckande undersökning av äldres uppfattning om kvaliteten i hemtjänst och äldreboenden”. Fråga 19 för särskilt boende ”Är möjligheterna att komma utomhus bra eller dåliga?” Svartalernativ är mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåliga, ganska dåliga, mycket dåliga. Uppgiften avser andel (%) som svarat mycket bra och ganska bra.

Källa: Socialstyrelsen, öppna jämförelser

Mäts: Varje år

Analys: ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Andel elever boende i Haninge som inte använder ANTD

Definition: Andel elever som inte använder alkohol, narkotika, tobak, dopingmedel (ANTD).

Följande frågor i Stockholmsenkäten:

– Röker Du?

– Dricker inte alkohol

– Snusar Du?

– Har Du snuffat någon gång?

– Har Du någon gång använt narkotika? (med narkotika avses t ex hasch, marijuana, amfetamin, ecstasy, LSD, kokain, heroin och GHB)

– Har Du någon gång använt dopingmedel (utan läkares ordination/recept)?

För cigaretter och snus räknas både alternativen ”aldrig rökt” och ”bara testat hur det smakar”. För alkohol är det de som kryssat ”dricker inte alkohol” på en fråga om hur ofta de dricker sig berusade. För narkotika, sniffning och doping räknas bara de som aldrig testat. Avser elever med

Haninge som hemkommun. För uppgiften 2014 i åk 9 (58) avser 62 pojkar och 53 flickor. För uppgiften 2014 i gymnasiet åk 2 (27) avser 29 pojkar och 24 flickor.

Källa: Stockholmsenkäten

Mäts: Jämna år

Analys: UBF, SOF Rapportering: Delår 2, årsredovisning jämna år

Informationsmått

Sjukpenningtal

Nöjd medborgarindex (NMI) för idrotts- och motionsanläggningar

Nöjd medborgarindex (NMI) för kultur

Folkhälsa - Självskattad hälsa

God psykisk hälsa för årskurs 9 respektive gymnasiet årskurs 2 (mäts jämna år)

Sjukpenningtal

Definition: Sjukpenningtalet är antal utbetalda nettodagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning eller rehabiliteringspenning per registrerad försäkrad i åldrarna 16–64 år (exklusive försäkrade med hel sjuk- och aktivitetsersättning). I sjukpenningtalet för 2014 (10,0) är 12,4 kvinnor och 7,7 män

Källa: Försäkringskassan

Mäts: Varje månad Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) idrotts- och motionsanläggningar

Definition: Indexet beräknas utifrån tre frågor i medborgarundersökningen. Frågorna är *Vad tror eller tycker du om:*

- Öppettiderna vid kommunens idrotts- och motionsanläggningar?
- Utrustning och skötsel av kommunens idrotts- och motionsanläggningar?
- Belysningen i kommunens motionsspår?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) kultur

Definition: Indexet beräknas utifrån tre frågor i medborgarundersökningen. Frågorna är *Vad tror eller tycker du om:*

- Biblioteksverksamheten?
- Utställnings och konstverksamheter?
- Teaterföreställningar och konserter?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Folkhälsa - Självskattad hälsa

Andel invånare 16-84 år (%) med bra självskattat hälsotillstånd i kommunen.

Definition: Andel som i nationella folkhälsoenkäten svarat "Bra" eller "Mycket bra" på frågan "Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?" Nyckeltalet ingår i Öppna jämförelser, Socialstyrelsen.

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor (HLV).

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

God psykisk hälsa

Definition: Indexet beräknas av Stockholmsenkäten, och är ett sammanvägt resultat på frågorna:

- Hur ofta har Du haft huvudvärk detta läsår?
- Hur ofta har Du dålig aptit?
- Hur ofta har Du under detta läsår haft "nervös mage" (t ex magknip, magkramp, orolig mage, illamående, gaser, förstoppning eller diarré)?
- Hur ofta har Du under detta läsår haft svårt att somna?
- Hur ofta har det hänt under detta läsår att Du sovit oroligt och vaknat under natten?

Index mellan 0 och 100 där 0 är lägsta och 100 motsvarar högsta tänkbara värde.

Avser barn som har Haninge som hemkommun. För uppgifterna 2014 åk 9 (57) avser 63 pojkar och 50 flickor. För uppgiften 2014 gymnasiet åk 2 (57) avser 64 pojkar och 50 flickor.

Källa: Stockholmsenkäten

Måts: Jämna år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018
					Målvärde
Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kronor per invånare)	14,4	13,0			<=10,00
Trygghet i skolan, årskurs 8 (%)	-				90
Attitydundersökning stadskärnan (skala 1-5)	3,1	2,9			4,0

Kostnader skadegörelse på kommunala byggnader (kr) per invånare

Definition: Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kr) per invånare. Med skadegörelse avses glaskross och klotter. Kommunala byggnader är de som förvaltas av Tornberget AB. (Beräkning 2014: 1 189 000/82 148 (1 nov) = 14,47, Målvärde 2018: 870 000/87 000 (trend) = 10,0)

Källa: Tornberget

Måts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Trygghet i skolan

Definition: Andel som känner sig trygga i skolan årskurs 8 (Alla skolor)

Källa: Skolplaneenkäten

Måts: Varje år

Analys: UBF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Attitydundersökning stadskärnan

Definition: Resultat av en enkät där de som svarar får betygssätta olika aspekter av stadskärnan på en skala mellan 1 och 5, där 1 är instämmer inte alls och 5 är instämmer helt. För uppgifterna för 2014 (3,1) avser shopping 3,8; restauranger 3,4; nöjen 2,5; evenemang 2,5 och stadsmiljö 3,2

Påståendena är:

- ...det finns ett bra utbud av shopping
- ...det finns ett bra utbud av restauranger och caféer
- ...det finns ett bra utbud av nöjen
- ...det finns ett bra utbud av evenemang
- ...det är en vacker stadsmiljö

Källa: Enkät som görs av KSF, samhällsutvecklingsavdelningen.

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

Trygghetsindex (SCB)

Nöjd inflytandeindex (SCB)

Trygghetsindex för unga (Rädda Barnen)

Trygghetsindex lokala BRÅ

Trygghetsindex

Definition: Tre frågor i Medborgarundersökningen:

- Hur ser du på hur tryggt och säkert du kan vistas utomhus på kvällar och nätter?
- Hur ser du på hur trygg och säker du kan känna dig mot bot, rån och missandel
- Hur ser du på hur trygg och säker du kan känna dig mot inbrott i hemmet?

Indexet mäts på en skala mellan 0 och 100, där 100 är bästa tänkbara värde. I skalan anses värden under 40 vara icke godkänd, gränsen för nöjd går vid 55 och gränsen för mycket nöjd vid 75.

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd inflytandeindex

Definition: Nöjd inflytandeindex räknas ut i Medborgarundersökningen, och bygger på resultatet av frågorna:

- Hur nöjd är du med den insyn och det inflytande invånarna har över kommunens beslut och verksamheter?
- Hur väl uppfyller din kommun dina förväntningar på invånarnas möjligheter till insyn och inflytande?
- Försök föreställa dig en ideal situation för invånarnas insyn och inflytande över kommunens verksamheter och beslut. Hur nära ett sådant ideal tycker du att invånarnas insyn och inflytande kommer i din kommun?

Indexet mäts på en skala mellan 0 och 100, där 100 är bästa tänkbara värde. I skalan anses värden under 40 vara icke godkänd, gränsen för nöjd går vid 55 och för mycket nöjd vid 75.

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Trygghetsindex för unga

Definition: Index på skala mellan 0 och 100, där 0 innebär att alla svarat att de aldrig känner sig trygga, och 100 innebär att alla svarat att de alltid känner sig trygga. För uppgifterna för 2014 (74) avser 81 pojkar och 67 flickor. Nästa undersökning kommer troligen att göras 2017. Bygger på dessa frågor:

- *Känner du dig trygg på följande ställen:*
- *Bostadsområdet på kvällen,*
- *På fritidsgården,*
- *På stan kvällstid*
- *Kollektivtrafik på kvällen.*

Källa: Ung Röst

Måts: 2017 Rapportering: Årsredovisning

Trygghetsindex lokala BRÅ

Definition: Trygghetsundersökning med 300 respondenter i 10 kommundelar, totalt 3 000 respondenter. Undersökningen mäter på lokal nivå den upplevda tryggheten och den faktiska utsattheten för brott. 33 frågor ingår i metoden som tillsammans bildar ett trygghetsindex. Index mellan 0 – 6, där låga värden är bra.

Källa: Stiftelsen Tryggare Sverige

Måts: Vartannat år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018
					Målvärde
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad insats (%)	66				80
Nöjdhet bemötande i hemtjänst 65-Delaktighet i genomförandeplaner, inklusive särskilt boende och daglig verksamhet.					

Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år

Definition: Andel (%) ungdomar i åldern 13-20 år som inte återkommit till socialtjänsten inom ett år efter avslut av samtliga utredningar och/eller insatser (U33400). Återaktualisering avser endast formell utredning. Gäller inte ekonomiskt bistånd. Ensamkommande flyktingbarn ingår inte.

Avser insatser/utredningar som avslutades första halvåret år T-1. Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information.

Källa: Egen undersökning i kommunen. Ingår i KKiK mått 30

Måts: Varje år

Analys: SOF Rapportering: Årsredovisning

Nöjdhet bemötande i hemtjänst över 65 år

Definition: Andel som svarar ”Ja, alltid” eller ”Oftast” på frågan ”*Brukar personalen bemöta dig på ett bra sätt?*”. Basvärde och målvärde tas fram under 2016.

Källa: Socialstyrelsen.

Måts: Varje år

Analys: ÄF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Delaktighet i genomförandeplan

Definition, basvärde och målvärde tas fram under 2016. Verksamheterna särskilt boende och daglig verksamhet ska ingå. Källa, hur ofta mätning, rapportering när under året anges.

Källa:

Måts:

Analys: SOF Rapportering:

Informationsmått**Nöjd medborgarindex (NMI), äldreomsorg****Nöjd medborgarindex, äldreomsorg**

Definition: *Vad tror eller tycker du om äldreomsorgen i din kommun?* Index 0-100. Svar inkluderar alla åldersgrupper.

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Måts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet (KKIK mått 18)	85,2	85,7			87,0
Genomsnittligt meritvärde Åk 9	214				221
Andel med gymnasieexamen inom tre år (%)	57				61
Andel 16–20-åringar som varken arbetar eller studerar					

Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet

Definition: Antal elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram dividerat med antal elever som fått eller skulle ha fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet i årskurs 9. Uppgiften avser elever folkbokförda i kommunen. Uppgiften avser läsår. (KKIK mått 18)

Källa: SCB och Skolverket.

Måts: Varje år

Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Genomsnittligt meritvärde

Definition: Meritvärdet beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg och för 17 ämnen för elever som läst moderna språk som språkval. Elevernas betyg omvandlas till betygsvärdena (E=10, D=12,5, C=15, B=17,5, A=20) och de 16 bästa ämnena summeras. Har eleven godkänt betyg i modernt språk är det ett 17e ämne i meritvärdet. Det högsta möjliga meritvärdet för elever som läst 17 ämnen är 340. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket, Siris

Måts: Varje år

Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Andel med gymnasieexamen inom tre år

Definition: Fullföljd utbildning med examen inom 3 år, andel (%) av nybörjarelever hos offentlig huvudman i skolkommunen, exkl. IM. Andelen elever som tagit gymnasieexamen inom den förväntade studietiden, tre år. Uppgiften gäller elever som påbörjade sin utbildning på en skola med offentlig huvudman (kommun, kommunalförbund eller landsting) belägen i kommunen. (genomsnitt för Sthlm län var 68, för riket totalt 73 procent) Uppgiften beräknas på samtliga elever som för första gången började en gymnasieutbildning höstterminen tre år före det år som visas i tabellen. Uppgiften inkluderar inte elever som påbörjade sin utbildning på introduktionsprogram.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år

Analys: UBF Rapportering: Årsredovisning

Andel 16-20 åringar som varken arbetar eller studerar

Utbildningsförvaltningen har rapporterat in statistik till Skolverket som kommer att publiceras våren 2016. Definition och värden kompletteras under 2016.

Källa: Skolverket

Mäts:

Analys: UBF Rapportering:

Informationsmätt

Andel elever godkända i nationella prov åk 3 (KKIK mått 17 B)

Andel elever godkända i åk 6 (KKIK mått 17 A)

Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9 (%)

Andel med minst 325 i meritvärde (%) baserat på 17 ämnen

Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2 (%)

Kostnad per betygspoäng, åk 9 (kr)

Andel med examensbevis från gymnasiet (%)

Grundläggande vuxenutbildning; andel (%) som slutfört kurs

Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända

Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier (%)

Godkända nationella prov årskurs 3

Definition: Andel elever i årskurs tre som deltagit i alla delprov, som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik samt Svenska och Svenska2 (SVA). (KKIK mått 17 B) Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket, beräknat för Kolada

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Godkända årskurs 6

Definition: Andel elever i årskurs sex, hemkommun, som har godkänt i både svenska, svenska 2, engelska och matematik. Rådet för kommunala analyser (RKA) återkommer med exakt definition. Uppgifterna kommer efter sommaren 2016.

Källa: Skolverket, beräknat för Kolada

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen årskurs 9

Definition: Andel elever med godkänt betyg i alla ämnen som ingått i elevenes utbildning. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel med minst 325 i meritvärde

Definition: Andel elever i årskurs 9 med minst 325 poäng i meritvärde. Baserat på 17 ämnen. Gäller elever som går i kommunala skolor oavsett folkbokföringsadress.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Arbetsro/studiero i skolan

Elever som svarat ”Stämmer bra ” eller ”stämmer ganska bra” på frågan: ”*På lektionen stör andra elever ordningen i klassrummet* ” Undersökningen genomförs i åk 8 och i gymnasiet åk 2. Uppgifter för 2014 avser grundskolan åk 7-9 och gymnasiet åk 1 och 3.

Källa: Skolplaneenkäten

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Kostnad per betygspoäng åk 9, kommunala skolor

Definition: Kommunens kostnader i kronor per betygspoäng (exklusive lokalkostnader) relateras i förhållande till resultat. Uppgifter för 2015 bygger på betygspoäng för 2015 som jämförts med 2014 års kostnader.

Källa: KKiK (Skolverket och Dagens samhälle)

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Andel elever med examensbevis från gymnasiet

Definition: Andel med examensbevis. Urval; elever med avgångsbetyg. Avgångsbetyg får man om man fått en examen eller ett studiebevis med omfattningen minst 2 500 poäng. Gäller gymnasieelever oavsett om de är folkbokförda i Haninge eller inte.

Källa: Skolverket, SiRiS

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Grundläggande vuxenutbildning, andel (%) som slutfört kurs

Definition: Andel godkända elever mäts på två nivåer i officiell statistik, grundläggande respektive och gymnasial vuxenutbildning i Haninge (huvudmannens skola). Uppgifter omfattar andel av kursdeltagare i grundläggande vuxenutbildning som slutfört kurs i Haninge. Genomsnitt resultat i Sthlm län var 75,9 procent.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Svenska för invandrare (SFI); andel (%) godkända

Definition: Andel kursdeltagare (%) som fått godkänt på kurs 3d svenska för invandrare, SFI. Genomsnitt resultat i Sthlm län var 40 procent.

Källa: Skolverket

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier

Definition: Avser andel elever som börjar högskolan inom tre år efter avslutad utbildning i gymnasieskolan (procent). Uppgifterna från SCB gäller boendekommun när eleven avslutar gymnasieskolan.

Källa: SCB

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 5. Meningsfull fritid

Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Attitydundersökning ungas fritid (%)					
Elever som deltar i musik- eller kulturskola (andel av invånarna 7-15 år, %)	8				
Bibliotekens utlåning inkl. e-böcker (antal per invånare)	4,5	4,1			5,0
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, (antal/invånare i åldern 7-20 år)	25				29

Attitydundersökning ungas fritid

Utbildningsförvaltningen har fått i uppdrag att ta fram enkätfrågor om fritid i skolplaneenkäten vårterminen 2016. Fritidsverksamhet ska ingå i enkäten. Definition, basvärde och målvärde tas fram under 2016.

Analys: UBF, KOF Rapportering:

Andel 7-15 år som deltar i musik- eller kulturskola

Definition: Antal elever som under året deltagit i musik- eller kulturskola dividerat med antal invånare 7-15 år. Målvärde tas fram under 2017.

Källa: Kolada

Mäts: Varje år

Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Bibliotekens utlåning

Definition: Total utlåning per invånare. Avser lån samtliga medier, inklusive e-media.

Källa: Kultur- och fritidsförvaltningen, utlåningsstatistik

Mäts: Varje år

Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Deltagartillfällen i idrottsföreningar 7-20 år

Definition: Antal deltagartillfällen i åldern 7-20 år i LOK-stödsberättigade idrottsföreningar under året, dividerat med antal invånare 7-20 år den 31/12.

Källa: Kolada

Mäts: Varje år

Analys: KOF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått**Nöjd regionindex (NRI) fritidsmöjligheter****NRI fritidsmöjligheter**

Definition: Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på. Nöjd-Region-Index mäter även nöjdhet med fritid som kommunen inte kan påverka. Faktorernas betygsindex kan variera mellan 0-100. Relativt få medborgare ingår i undersökningsunderlaget.

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
SBA's nöjd kund index för företagare*	66	69,3			73
Antal arbetstillfällen i kommunen	26 881	27 179			29 000
Antal företag i kommunen per 1000 invånare	50,3				52
Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd (%)	32,7				29,0

*siffrorna har ett års eftersläpning

Nöjd kund index

Definition: Nöjd Kundindex bland företagare som varit i kontakt med kommunen. (KKIK m 34)

Källa: Stockholm business Alliance (SBA)

Måts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Antal arbetstillfällen i kommunen

Definition: Antal arbetstillfällen i kommunen. Förvärvsarbetande över 16 år med arbetsplats i kommunen. Siffrorna har eftersläpning med ett år och avser 2013, men redovisas 2014.

Källa: SCB Företagsregister.

Måts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Antal företag per 1000 invånare

Definition: Antal företag per 1 000 invånare. Siffrorna har eftersläpning med ett år och avser året innan. Befolkningsuppgift gäller per 30 november

Källa: SCB Företagsregister, SCB befolkningsstatistik

Måts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd

Definition: Antal hushåll med ekonomiskt bistånd i 10-12 månader under kalenderåret, dividerat med antal hushåll med ekonomiskt bistånd under kalenderåret, multiplicerat med 100.

Källa: SCB (nyckeltal N31810), finns även i Jämföraren i Kolada

Måts: Varje år

Analys: SOF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått

Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen

Handelsindex

Nya företag per 1000 invånare (KKIK mått)

Arbetslöshet 16-64 år (%)

Antal gästnätter

Företagsklimat i kommunen

Definition: Resultat från enkätundersökning där företagare i Haninge ger omdöme på en skala från 1-6 där 1= dåligt och 6=utmärkt. Sammanfattande fråga.

Källa: Svenskt näringsliv

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Handelsindex

Definition: Detaljhandelsomsättning totalt/(genomsnittlig konsumtion per person och år gånger befolkning). Avser både dagligvaror och sällanköpsvaror. Uppgifter för 2015 (84) avser dagligvaror 98 och sällanköpsvaror 66. Handelsindex över 100 innebär att fler människor åker till Haninge för att handla än vad som åker från kommunen för att handla någon annanstans.

Källa: Handeln i Sverige, <http://handelnisverige.se/>

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nya företag per 1000 invånare

Definition: Antal nyregistrerade företag per 1 000 invånare. Nyföretagarcentrum hämtar uppgifter från Bolagsverket. (KKIK mått 33)

Källa: Nyföretagarcentrums företagsbarometer

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Arbetslöshet 16-64 år

Definition: Andel av den registerbaserade arbetskraften i åldern 16-64 år som är antingen öppet arbetslös eller sökande i program med aktivitetsstöd. För uppgifterna 2014 (7,0) avser 10,6 procent åldersgruppen 18-24 år.

Källa: Arbetsförmedlingen

Mäts: Varje månad Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Antal gästnätter

Definition: Antal övernattningar i hotell, vandrarhem, stugbyar och campingar

Källa: Tillväxtverket och SCB, Inkvarteringsdatabas

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Andel miljöbilar i kommunorganisationen (%)	28	27			50
Andel ekologiska inköp av livsmedel (%)	30	33			50
Energieffektivisering i kommunal verksamhet (kWh/kvm korrigerat för ett normalår)	-	190			160

Andel miljöbilar i kommunens organisation

Definition: Syftet med måttet är att redovisa kommunens arbete med miljöhänsyn genom användning av alternativa drivmedel och bränslesnåla fordon i den egna organisationen.

Definitionen av miljöbil i detta mått är samma definition som används av organisationen Miljöfordon Syd (MFS). De bilar som används för kommunens (eller kommunala bolagens) tjänsteproduktion omfattas. Detta gäller oavsett om kommunen äger eller leasar bilarna. Bilar som personal leasar av kommunen för privat bruk ska däremot inte ingå.

Mättdpunkt är 1 november innevarande år. Metoden innebär att kommunen genomför en intern mätning av två storheter:

– Kommunens totala antal bilar inkl. majoritetsägda kommunala bolags bilar. Bilar som avses är bilar som är registrerade som personbilar eller lätta lastbilar.

– Kommunens totala antal miljöbilar enligt definition nedan.

Källa: Miljöfordon Syd, Tornberget och Hanninge Bostäder AB

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Andel ekologiska inköp

Definition: Andel (procent) av samtliga livsmedelsinköp som avser ekologiska varor i hela den kommunala organisationen.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, samhällsutvecklingsavdelningen

Mäts: Mäts två gånger per år

Analys: KSF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Energieffektivisering i kommunal verksamhet

Definition: Energianvändning per kvadratmeter (kWh/m²) i de lokaler som ägs av Tornberget AB. Uppgifterna är korrigerade för normalår och har därför eftersläpning till delårsuppföljning 1 året efter.

Källa: Tornberget.

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Delår 1 året efter (resultat 2016 rapporteras delår 1 2017)

Informationsmått**Fosforhalt i Drevviken (µg/l)
Nöjd medborgarindex (NMI), miljöarbete****Fosforhalt i Drevviken**

Definition: Ytvattnets innehåll av totalfosfor (µg/l) i augusti, rullande 3-års medelvärden (Låga halter räknas som mindre än 12,5).

http://miljobarometern.stockholm.se. key.asp?mo=3&dm=2&nt=1&uo=30

Källa: Miljöbarometern, Stockholm Vatten.

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Nöjd medborgarindex (NMI) miljöarbete

Definition: Medborgarnas uppfattning om kommunens insatser för att medborgaren ska kunna leva miljövänligt. Frågan som ställs lyder ”*Vad tror eller tycker du om kommunens insatser för att kommuninvånarna ska kunna leva miljövänligt?*”

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Måts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 8. Nya bostäder i bra lägen

Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Antal färdigställda lägenheter (ackumulerat till 2018)	-	891			2 400
Ledtider för bygglov	-	-			

Antal färdigställda lägenheter i nybyggda hus

Definition: Antal färdigställda lägenheter i nybyggda hus efter region, år och hustyp. Värderna avser både lägenheter i flerbostadshus och småhus. Målvärdet innebär 800 bostäder per år.

Källa: SCB

Måts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Delår 1 året efter (2016 rapporteras delår 1 2017)

Ledtider för bygglov

Definition, basvärde och målvärde tas fram 2016.

Källa: Ärendesystemet Castor, stadsbyggnadsförvaltningen

Måts: Varje år

Analys: SBF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått**Nöjd region index (NRI) Rekommenderar kommunen
Nöjd kundindex (NKI) byggherrar****Nöjd regionindex, rekommenderar kommunen**

Definition: Fråga i medborgarundersökningen ”*Kan du rekommendera vänner och bekanta att flytta till din kommun?*”

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Måts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Nöjd kundindex byggherrar

Definition: Nöjd kundindex för byggherrar (planeringsfasen). Medelvärdet (1 till 10, inte alls nöjd till i högsta grad nöjd) för dessa frågor: Genomsnitt för alla kommuner var 5,7

- Kommunikation med sakägare och allmänhet
- Planhandlingarnas innehåll och kvalitet
- Krav på material från byggherren i form av utredningar, kartor och illustrationer
- Detaljplanens genomförbarhet
- Det sätt som ställningstaganden och beslut motiveras
- Hur tydligt kommunen motiverat hur allmänna intressen vägts mot enskilda intressen
- Hur rimlig planavgiften (kommunens kostnad) enligt planavtal var
- Samordning mellan olika enheter/förvaltningar inom kommunen
- Hur kostnader fördelas mellan kommun och byggherre
- Kommunens förmåga att hålla överenskommen tidplan
- Faktisk handläggningstid/ kommunens ledtid.

Källa:	Stadsbyggnads benchen - byggherrar bedömer kommuners hantering av stadsbyggnadsprojekt. I Stadsbyggnads benchen deltar Botkyrka, Haninge, Nacka, Södertälje, Täby, Upplands Väsby, Huddinge och Sollentuna samt Stockholm.
Måts:	Vartannat år (nästa gång 2016)
Rapportering:	Delår 1 året efter (resultat för 2016 rapporteras delår 1 2017)

Mål 9. Hög tillgänglighet

Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Arbetsmarknad (Alla frågor inom området arbetsmarknad, kommunenkät från Myndighet för delaktighet källa)		22	45		60

Arbetsmarknad

Myndigheten för delaktighet följer upp alla kommuner varje år med fem olika enkäter. Enkäterna rör fysisk tillgänglighet, arbetsmarknad, utbildning, kultur och idrott för personer med funktionsnedsättning. Varje område består av 20 frågor som kan ge 0-3 poäng per fråga. Denna indikator följer upp området arbetsmarknad.

<http://www.mfd.se/kommunuppfoljning/kommun/arbetsmarknad/?selectedKommun=136>

Källa:	Myndighet för delaktighet
Måts:	Varje år
Analys:	ÄF
Rapportering:	Delår 2, årsredovisning

Informationsmått

Nöjd medborgarindex (NMI), gång- och cykelvägar

Nöjd regionindex (NRI), kommunikationer

Nöjd medborgarindex (NMI), gator och vägar

Fysisk tillgänglighet (Alla frågor om fysisk tillgänglighet, källa enkät Myndighet för delaktighet)

Nöjd medborgarindex, gång- och cykelvägar

Definition: Indexet beräknas utifrån fyra frågor i medborgarundersökningen som lyder ”Vad tror du eller tycker du om...

- *Belysningen av gång- och cykelvägar i din kommun?*
- *Underhåll och skötsel av gång- och cykelvägar i din kommun?*
- *Snöröjning av gång och cykelvägar i din kommun?*
- *Trafiksäkerhet på gång- och cykelvägar i din kommun?*

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd regionindex, kommunikationer

Definition: Indexet beräknas utifrån frågor i medborgarundersökningen som lyder ”Hur ser du på...”

- *Tillgången till gång- och cykelvägar?*
- *Möjligheterna till att använda kollektivtrafiken för resor (med kollektivtrafik menas lokal och regional trafik med buss, spårvagn, tunnelbana, tåg och/eller båt/färja):*
- *Hur ofta reser du med kollektivtrafiken (fem alternativ från minst fyra gånger i veckan till aldrig)?*

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Nöjd medborgarindex, gator och vägar

Definition: Nöjd medborgarindex, gator och vägar. Indexet beräknas utifrån fyra frågor i medborgarundersökningen som lyder ”Vad tror du eller tycker du om...

- *Belysningen av gator och vägar i din kommun?*
- *Underhåll och skötsel av gator och vägar i din kommun?*
- *Snöröjning av gator och vägar i din kommun?*
- *Trafiksäkerheten på gator och vägar i din kommun?*

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Fysisk tillgänglighet – samråd med funktionshinderorganisationer

Definition: Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information.

Poängen baseras på enkätfrågan "På vilket sätt samråder kommunen med funktionshindersorganisationer om fysisk tillgänglighet?". Svartalernativet "Beslut som berör fysisk tillgänglighet fattas alltid baserat på samråd med funktionshindersorganisationer" ger 3 poäng, "Beslut som berör fysisk tillgänglighet fattas ibland baserat på samråd med funktionshindersorganisationer" ger 2 poäng "Möten genomförs med funktionshindersorganisationer för att informera om arbetet med att öka den fysiska tillgängligheten" ger 1 poäng. "Kommunen samråder inte med funktionshindersorganisationer" eller "Vet ej" ger 0 poäng.

Källa: Myndigheten för delaktighet

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2 och årsredovisning

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin

Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Resultat av skatteintäkter och statsbidrag (%)	2,0	2,0			>=2
Avvikelse mot budget (%)	0,0	-0,3			+0,5 till -0,5
Andel digitala fakturor (av totala fakturor)					
Avtalstrohet (%)	87	82			90

Kommunens resultat

Definition: Årets resultat som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%) (N03102)

Årets resultat dividerat med summan av skatteintäkter och generella statsbidrag, kommun.

Källa: Agresso och SCB. För jämförelser med andra kommuner; kolada.se

Måts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Avvikelse mot budget

Definition: Avvikelsen mellan verksamhetens budgeterade nettokostnad och verksamhetens redovisade nettokostnad. Avvikelsen divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Måts: Två gånger per år

Analys: KSF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Andel digitala fakturor

Definition: Hur stor andel av leverantörsfakturorna som inkommer i digital form (e-faktura, svefaktura, inköpsordermatchad). Måts i inköpssystemet Proceedo. Utfallsvärde och målvärde tas fram 2016.

Källa: Upphandling Södertörn

Måts: Tre gånger per år

Analys: KSF Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Avtalstrohet

Definition: Antal inköp inom ramavtal som andel av totala inköp (%)

Källa: Upphandling Södertörn

Måts: Två gånger per år

Analys: KSF Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Informationsmått

Skattesats

Soliditet (%)

Finansiella nettotillgångar (som andel av verksamhetens kostnader, %)

Kassalikviditet (%)

Resultat före extra ordinära poster (som andel av verksamhetens kostnader, %)

Genomsnittligt resultat 3 år (som andel av verksamhetens kostnader, %)

Skattefinansieringsgrad av investeringar (%)

Skattesats

Definition: Långsiktigt risknyckeltal. Här används den primärkommunala skattesatsen för kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Soliditet inkl. pensionsåtagande

Definition: Soliditet inkl. pensionsåtagandekommun, (%) (N03002). Eget kapital minskat med det pensionsåtaganden som är intjänade före 1998 och som anges som en ansvarsförbindelse kommunen, dividerat med tillgångar kommunen. Visar hur stor andel av kommunens totala kapital som är finansierat med eget kapital.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Finansiella tillgångar, netto

Definition: Medellång betalningsberedskap. Omfattar alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt (omsättningstillgångar + långfristiga fordringar + långfristiga placeringar – kortfristiga och långfristiga skulder). Måttet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Kassalikviditet

Definition: Mått på hur god kommunens kortsiktiga betalningsberedskap är. Likvida medel och kortfristiga fordringar divideras med kortfristiga skulder

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Resultat före extra ordinära poster

Definition: Kortsiktigt kontrollnyckeltal. Summan av kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster (poster av engångskaraktär som uppgår till väsentligt belopp och inte har med den ordinarie verksamheten att göra). Resultatet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan kommuner.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Genomsnittligt resultat

Definition: Långsiktigt kontrollnyckeltal. Beskriver kommunens genomsnittliga resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren. Resultatet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser mellan kommuner skall kunna göras.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Skattefinansieringsgrad av investeringar

Definition: Långsiktigt kontrollnyckeltal. Kallas ibland självfinansieringsgrad. Beskriver hur stor andel av årets nettoinvesteringar som kommunen kan finansiera med egna medel i form av återstående skatteintäkter. Egna medel räknas fram genom att resultatet före extraordinära poster tillförs årets avskrivningar.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomiavdelningen

Mäts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Resultatindikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Antalet tjänster som omfattas av LOV	4	4			8
Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får ett direkt svar på en enkel fråga (%)	-	48			56
Andel som får svar på e-post till kommunen inom två dagar (%)	-	89			95

Antalet tjänster som omfattas av LOV

Definition: Antal tjänster som omfattas av kundval enligt lagen om valfrihet. I uppgifterna för 2014 ingår tjänsterna hemtjänst, daglig verksamhet, ledsagar- och avlösarservice och familjerådgivning.

Källa: e-avrop, upphandling Södertörn

Mäts: Varje år

Analys: SOF, ÄF Rapportering: Årsredovisning

Tillgänglighet via telefon

Definition: Hur stor andel av medborgarna som tar kontakt med kommunen via telefon får ett direkt svar på en enkel fråga (%). Genomsnitt för andra kommuner var 49 (2014).

Källa: KKIK, mått 2

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Tillgänglighet via e-post

Definition: Hur stor andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via epost får svar inom två dagar (%). Genomsnitt för andra kommuner var 83 (2014).

Källa: KKIK, mått 1

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Informationsmått**Nöjd medborgarindex (NMI)****Nöjd medborgarindex**

Definition: Sammanfattande mått på hur nöjda medborgarna är med kommunens verksamheter.

Indexet mäts på en skala mellan 0-100. Indexet bygger på frågorna:

- Hur nöjd är du med hur kommunen sköter sina olika verksamheter?
- Hur väl uppfyller kommunens verksamheter dina förväntningar?
- Föreställ dig en kommun som sköter sina verksamheter på ett perfekt sätt. Hur nära ett sådant ideal anser du att din kommun kommer?

Källa: SCB, medborgarundersökningen

Mäts: Varje år Rapportering: Delår 2, årsredovisning

Mål 12. En attraktiv arbetsgivare

Indikatorer	2014	2015	2016	2017	2018 Målvärde
Hållbart medarbetarindex (HME)	78,2	78,5			83,0
Sjukfrånvaro (%)	7,0	7,6			5,0
Frisknärvaro					

Hållbart medarbetarindex (HME)

Definition: Medelvärde på nio frågor inom motivation, ledarskap och styrning som har tagits fram av Sveriges kommuner och landsting. Målet är att alla kommuner och landsting ska ha dessa frågor i sina medarbetarenkäter.

Källa: Arbetsplatsundersökningen

Mäts: Varje år

Analys: KSF Rapportering: Årsredovisning

Sjukfrånvaro

Definition: Sjukfrånvaro för tillsvidareanställda och visstidsanställda med sysselsättningsgrad över 40 procent. För delårsuppföljning 1 mäts sjukfrånvaron till och med mars, för delårsuppföljning 2 mäts sjukfrånvaro till och med juli.

Källa: Hypergene, KSF personalavdelning

Mäts: Varje månad

Analys: KSF Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Frisknärvaro

Definition: Det finns ingen gemensam definition av frisknärvaro som används av kommuner, landsting och statliga myndigheter. Arbetet med att definiera nyckeltalet och se till att uppgifter kan tas fram ur ett stödsystem samt ta fram ett målvärde pågår 2016.

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Mäts: Varje månad

Analys: KSF Rapportering: Delår 1, delår 2, årsredovisning

Informationsmått

Personalstruktur

Tidsanvändning

Personalomsättning

Lönestatistik

Personalstruktur

Definition: Antal anställda per anställningsform, kön, yrkeskategori; åldersfördelning och antal anställda samt antal årsarbetare

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Tidsanvändning

Definition: Mer och övertid

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Personalomsättning

Definition: Personalomsättning och avgångar på egen begäran samt pensionsavgångar

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Lönestatistik

Definition: Lönespridning

Källa: Kommunstyrelseförvaltningen, HR

Måts: Varje år Rapportering: Årsredovisning

Bilaga 2 Förkortningar

Nämnder och styrelser

GFN	grund- och förskolenämnden
GVN	gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
KF	kommunfullmäktige
KFN	kultur- och fritidsnämnden
KS	kommunstyrelsen
SN	socialnämnden
SBN	stadsbyggnadsnämnden
ÄN	äldrenämnden

